

MIESZKANIA WSPOMAGANE I TRENINGOWE W MAŁOPOLSCE

**jako priorytet w rozwoju
usług społecznych i
deinstytucjonalizacji**

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32

30-070 Kraków

tel. 12 422 06 36

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

www.rops.krakow.pl

Opracowanie:

Iwona Banasiewicz

Rafał Barański

Katarzyna Porowska

Małgorzata Szlązak

Anastazja Zakusiło

Analiza praktyczna:

Anna Szalast

Prof. dr hab. Elżbieta Zakrzewska-Manterys

W raporcie wykorzystano fragmenty tekstów z opracowań dot. analizy praktycznej.

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane z podaniem źródła.

Publikacja jest udostępniona na podstawie licencji CC BY 4.0.

Treść licencji dostępna pod adresem:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

Spis treści

Lista skrótów	4
Wstęp	5
Populacja i przebieg badania.....	8
Uwagi metodologiczne.....	10
Wnioski	14
Wyniki badania	22
Charakterystyka mieszkań.....	22
Podstawowe dane.....	22
Mieszkania treningowe i wspomagane.....	25
Mieszkania na wsi i w mieście.....	29
Zarządzanie mieszkaniami.....	31
Zasady pobytu i organizacja mieszkań	31
Usługi oferowane w mieszkaniach	33
Opiekun mieszkania i jego zadania	35
Wsparcie mieszkańców – diagnoza, plan, kontrakt	36
Adaptacja mieszkańców do pobytu w mieszkaniu	37
Obowiązki mieszkańców	39
Standardy w mieszkaniach	41
Realizacja standardów, bariery, plany	41
Opinie organizatorów wsparcia o standardach	43
Podmioty prowadzące: wyzwania i potrzeby.....	49
Beneficjenci mieszkań	52
Profile mieszkań treningowych i wspomaganych.....	52
Oferta mieszkań dla różnych grup odbiorców.....	57
Funkcjonowanie grup w mieszkaniach	80
Spis ilustracji	83
Wykresy	83
Rysunki.....	84
Tabele	85
Infografiki	85
Mapy	85
Słowniczek	86

Lista skrótów

Rozporządzenie – Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (z późniejszymi zmianami obowiązującymi w okresie badania)

Wytyczne EFS+ – Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027

MOPS/ OPS / CUS – miejski ośrodek pomocy społecznej / ośrodek pomocy społecznej / centrum usług społecznych

DPS – dom pomocy społecznej

JST – jednostka samorządu terytorialnego

NGO – organizacja pozarządowa (najczęściej fundacja lub stowarzyszenie)

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

OW / MOW – ośrodek wychowawczy / młodzieżowy ośrodek wychowawczy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Mieszkania treningowe i wspomagane (mieszkania) – mieszkania treningowe i wspomagane funkcjonujące na terenie województwa małopolskiego, o których pozyskano informację w badaniu

Podmioty prowadzące mieszkania treningowe i wspomagane (podmioty prowadzące mieszkania) – podmioty prowadzące mieszkania treningowe i wspomagane na terenie województwa małopolskiego, które wzięły udział w badaniu

Wstęp

Raport przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (ROPS) na początku 2025 r. wśród podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce. Celem badania była analiza aktualnego stanu sektora usług społecznych związanych z mieszkalnictwem treningowym i wspomaganiem w regionie, w tym dostępności tej formy wsparcia, zakresu usług świadczonych w mieszkaniach oraz trudności napotykanymi przez podmioty prowadzące mieszkania dotyczące organizowania tej formy wsparcia oraz codziennego funkcjonowania mieszkańców. Szczególną uwagę poświęcono również barierom rozwojowym i zróżnicowaniu oferty dla różnych grup odbiorców.

Kwestia mieszkalnictwa wspomagane i treningowe ma w Polsce już niemal trzydziestoletnią historię – sięga roku 1996, kiedy to po raz pierwszy pojawiła się w obszarze polityki społecznej wraz z ukazaniem się Ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. Z czasem mieszkania wspomagane i treningowe (dawnej: chronione) stały się jednym z instrumentów wspierających poprawę jakości życia osób z grup defaworyzowanych. Do jego rozwoju przyczyniła się ratyfikacja przez Polskę w 2012 roku Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, która w art. 19 podkreśla prawo wszystkich osób do niezależnego życia w społeczeństwie i zobowiązuje państwa do podejmowania skutecznych działań ułatwiających pełne korzystanie z tego prawa¹.

Obecnie w Polsce, jak i w innych krajach Unii Europejskiej, obserwujemy postępujący proces deinstytucjonalizacji, czyli odchodzenia od modelu opieki

---

¹ Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Rzecznika Praw Obywatelskich. (2013). [Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych](#).

opartego na wieloletnich pobytach w placówkach instytucjonalnych, w kierunku zapewnienia każdej jednostce możliwości otrzymywania wsparcia we własnym środowisku lokalnym. Choć placówki instytucjonalne nadal stanowią podstawowe rozwiązanie systemowe, coraz większego znaczenia nabierają alternatywy oparte na mieszkalnictwie wspomaganym i treningowym, które mają za zadanie zapewnienie większej indywidualizacji wsparcia oraz autonomii osoby wspieranej. Wymagane są zmiany w kierunku bardziej zindywidualizowanego wsparcia także ze względu na rosnącą różnorodność beneficjentów – oprócz osób starszych, osób z niepełnosprawnościami czy przewlekle psychicznie chorych, coraz częściej są to też cudzoziemcy w związku z problematyką nasilonych migracji i uchodźstwa, a także osoby opuszczające domy pomocy społecznej w procesie usamodzielniania. Co więcej, kategorie beneficjentów nie są rozłączne, co wskazuje na złożoność potrzeb i wyzwań stojących przed systemem pomocy społecznej w kontekście problematyki deinstytucjonalizacji. Specyficzną rolę w tym procesie pełnią mieszkania treningowe i wspomagane. Mieszkania treningowe pełnią przede wszystkim funkcję przejściową oraz edukacyjną, służąc nabywaniu lub odzyskiwaniu umiejętności potrzebnych do samodzielnego życia. Natomiast mieszkania wspomagane mają przeważnie charakter długoterminowy i zapewniają stabilne warunki bytowe dostosowując jednocześnie zakres wsparcia do indywidualnych potrzeb mieszkańców. Wśród mieszkań treningowych poszczególne z nich mogą zaspokajać różne potrzeby w zależności od specyfiki grupy docelowej, dla której są przeznaczone. Przykładowo, dla osób w kryzysie bezdomności czy w kryzysie psychicznym są one formą przejściową pomiędzy pobyt w instytucji a powrotem do samodzielnego życia. Z kolei dla osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza intelektualnymi, pobyt w mieszkaniu treningowym stanowi etap zdobywania umiejętności niezbędnych do tego, aby samodzielnie funkcjonować w mieszkaniu własnym bądź wspomaganym.

Mieszkania treningowe i wspomagane jako forma wsparcia nie są celem samym w sobie, lecz narzędziem budowania niezależności i wspierania aktywności osób z grup defaworyzowanych. Takie podejście stanowi fundament nowoczesnych programów, takich jak *Najpierw mieszkanie* (ang. Housing first), a także lokalnych innowacji społecznych. Jednocześnie obecny kształt usług często nadal zawiera elementy o charakterze instytucjonalnym, zbliżającym je do cech instytucji totalnych – zamkniętych miejsc, w których każda aktywność mieszkańców jest zaplanowana i nadzorowana przez osoby sprawujące władzę (personel), prowadząc do utraty przez nich znacznej części autonomii i prywatności². Transformacja w kierunku elastycznych, środowiskowych form wsparcia pozostaje procesem stopniowym i zależnym od dostępnych zasobów, finansów oraz kompetencji kadr.

Badanie, którego podsumowaniem jest niniejszy raport miało charakter zarówno diagnostyczny, jak i rozwojowy – jego celem było nie tylko zobrazowanie aktualnej sytuacji w Małopolsce związanej z dostępem do usług społecznych, lecz także wskazanie problemów wymagających rozwiązania oraz możliwych działań wspierających. Mamy nadzieję, że uzyskane wyniki będą stanowiły źródło wiedzy zarówno dla podmiotów organizujących wsparcie, jak i dla lokalnych samorządów, instytucji publicznych, organizacji społecznych i decydentów, którzy planują polityki mieszkaniowe, dostosowując je do realnych potrzeb odbiorców. Zebrane dane będą również ważnym źródłem informacji przy aktualizacji Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023–2025 z perspektywą do 2030 roku – dokumentu kluczowego dla koordynacji działań na rzecz deinstytucjonalizacji usług społecznych w regionie.

---

² Więcej o instytucjach totalnych można znaleźć w: Goffman, E. (2011). Instytucje totalne. O pacjentach szpitali psychiatrycznych i mieszkańcach innych instytucji totalnych. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

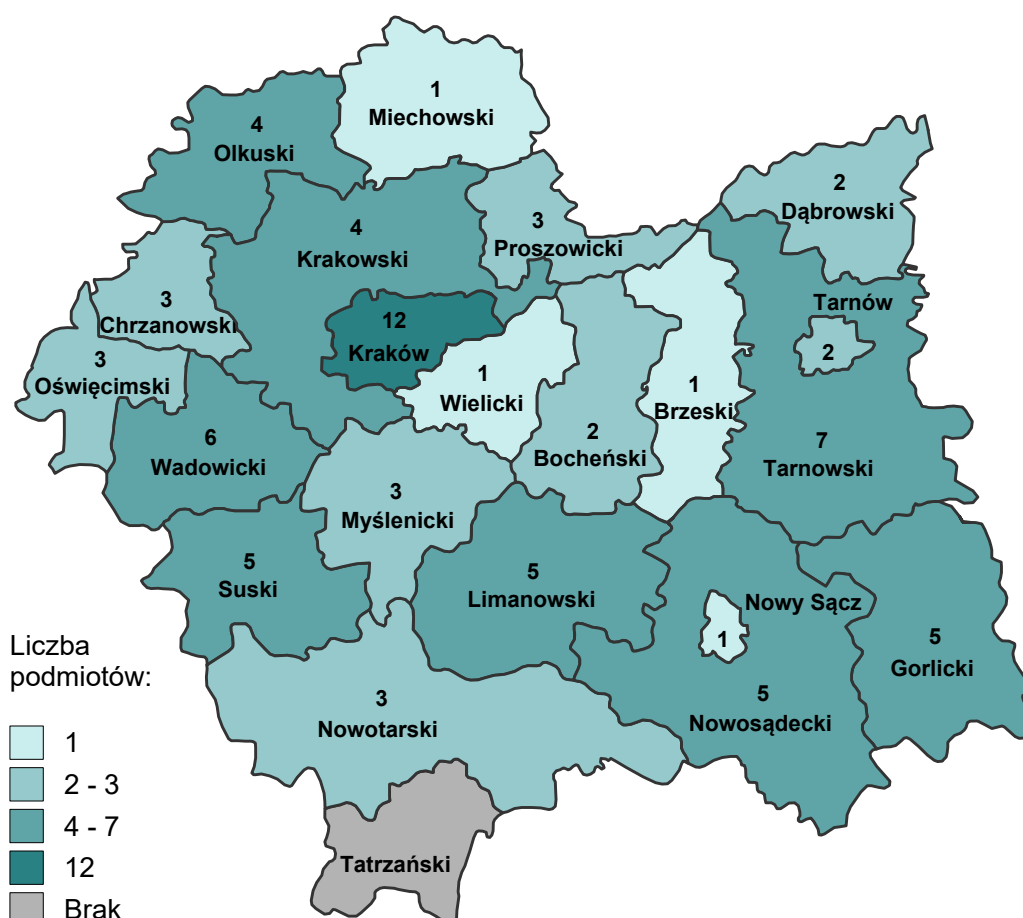
Populacja i przebieg badania

Populację badaną stanowiły wszystkie podmioty, które w momencie przeprowadzenia badania (styczeń - luty 2025 r.) prowadziły mieszkania treningowe bądź wspomagane w Małopolsce.

Badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety internetowej w narzędziu Webankieta, którą udostępniono respondentom za pomocą linka w wiadomości e-mail. Proces zbierania danych trwał od 20 stycznia do 5 lutego 2025 r.

Stopa realizacji ankiety wyniosła 92% wszystkich jednostek – podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce (78 z 85). Ich rozmieszczenie geograficzne obrazuje Mapa 1.

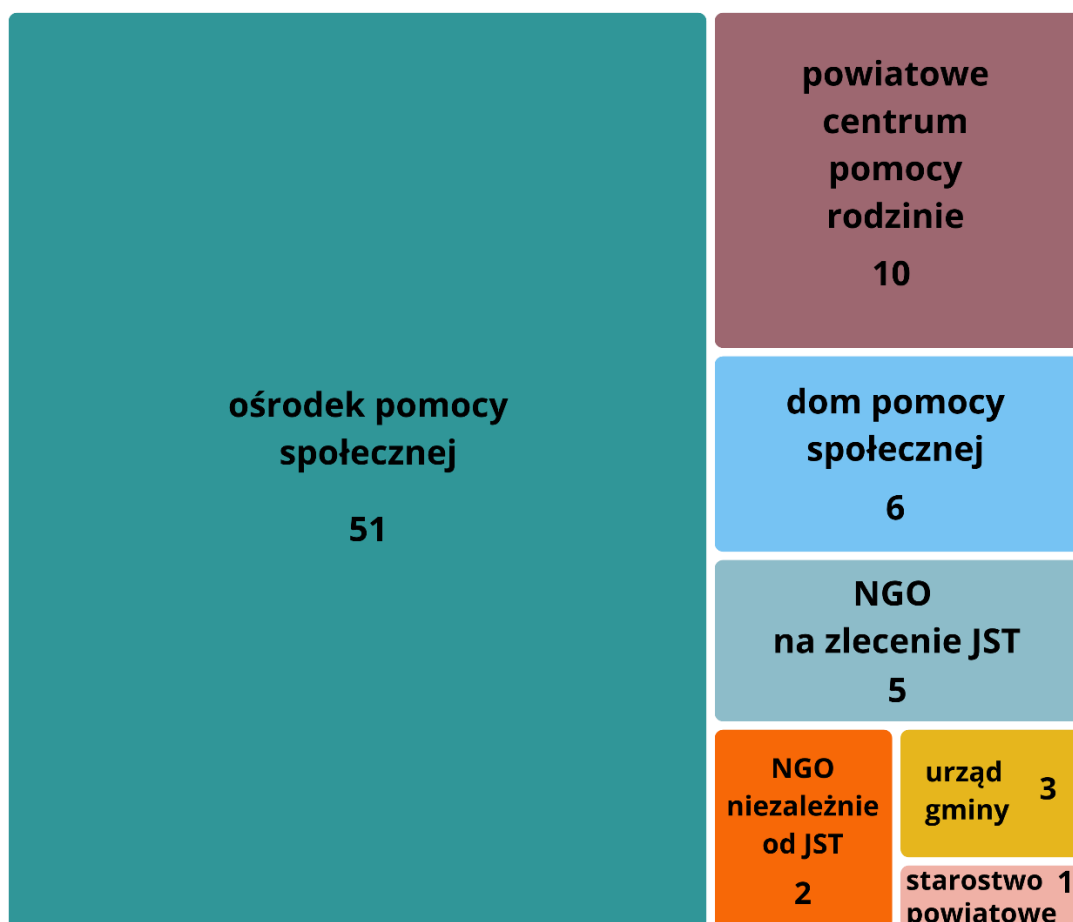
Mapa 1. Liczba podmiotów prowadzących mieszkania treningowe lub wspomagane w Małopolsce, które wzięły udział w badaniu (N=78)

Mieszkania treningowe i wspomagane prowadzone przez podmioty, które wzięły udział w badaniu, były prowadzone w większości przez jednostki samorządu terytorialnego – najczęściej były to jednostki organizacyjne pomocy społecznej (ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, domy pomocy społecznej – łącznie 67 podmiotów), ale w niektórych przypadkach też urzędy gminy (3 podmioty) bądź starostwo powiatowe (1 podmiot). Pozostałe 7 podmiotów, które wzięły udział w badaniu to były organizacje pozarządowe – fundacje i stowarzyszenia (w tym 5 prowadziło mieszkania na zlecenie gmin, a 2 – niezależnie od jednostek samorządu terytorialnego). W badaniu nie wzięło udziału 5 ośrodków pomocy społecznej oraz 3 lub 4 organizacje pozarządowe³.

Wykres 1. Podmioty prowadzące mieszkania treningowe lub wspomagane, które wzięły udział w badaniu według typu (N=78)

³ Dokładne określenie ich liczby jest niemożliwe ze względu na błędy popełnione przez część respondentów podczas wypełniania ankiety.

Uwagi metodologiczne

W badaniu udział wzięło 78 podmiotów, co stanowi 92% wszystkich podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w regionie (85 podmiotów) zgodnie z Rejestrem mieszkań treningowych i wspomaganych w województwie małopolskim według stanu na 13 stycznia 2025 r.⁴ W momencie badania podmioty, które weszły do próby badawczej prowadziły 148 mieszkań treningowych i wspomaganych (ogólna liczba mieszkań treningowych i wspomaganych w regionie zgodnie z tymże rejestrem wynosiła 155).

W 14 powiatach zebrano informację od wszystkich podmiotów zgodnie z liczbą wykazaną we wspomnianym rejestrze. Z kolei w 7 powiatach (bocheński, dąbrowski, Kraków, myślenicki, nowosądecki, suski, wielicki) stopa realizacji wyniosła od 50% (1 z 2 podmiotów w powiecie wielickim) do 83% (5 z 6 podmiotów w powiatach suskim i nowosądeckim). W powiecie tatrzańskim zgodnie z rejestrem nie funkcjonowały mieszkania treningowe i wspomagane, stąd też w próbie badawczej nie znalazł się żaden podmiot z tego powiatu.

W zależności od rodzaju prezentowanych w raporcie danych inna może być liczba podmiotów lub mieszkań, których one dotyczą.

I. **W przypadku danych dotyczących mieszkań** wyniki mogą uwzględniać:

- Wszystkie mieszkania (N=148) – są to np. dane takie jak liczba pokoi oraz miejsc w pokojach, metraż pokoi.
- Mieszkania z wyłączeniem tych, które nigdy nie były zamieszkane, a zatem wyłącznie dla podmiotów, których mieszkania były zamieszkane w momencie badania lub takie, które obecnie są niezamieszkane, ale były zamieszkane wcześniej (N=128) – są to dane dotyczące takich obszarów jak:

---

⁴ Źródło: Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie. [Rejestr mieszkań treningowych i wspomaganych](#) (dostęp: 16.01.2025 r.).

- realizacja usług / dodatkowego wsparcia w mieszkaniach;
- przeprowadzanie diagnozy potencjału i potrzeb mieszkańca oraz przygotowywanie indywidualnego planu wsparcia;
- funkcja opiekuna mieszkania;
- partycypacja mieszkańców w kosztach, obowiązki mieszkańców i stosowane przez podmioty sankcje w mieszkaniach;
- możliwość zamieszkania z dzieckiem lub partnerem;
- możliwość posiadania zwierzęcia domowego.

Celem w tym przypadku jest korekta skrzywienia wyników za względu na zauważalnie inne wzorce odpowiedzi na pytania dotyczące tych obszarów w przypadku podmiotów, których mieszkania nigdy nie były zamieszkane – są to nierzadko odpowiedzi, wskazujące na występowanie zjawiska (na przykład, świadczenia usług), podczas gdy nie ma to zastosowania w praktyce.

II. **W przypadku danych o podmiotach** próba może wynosić 78 lub 81 podmiotów, co wynika z tego, iż trzy podmioty prowadzą zarówno mieszkania treningowe, jak i wspomagane. Od tych podmiotów otrzymano po dwie ankiety – po jednej dla każdego typu mieszkań. W części przypadków, gdy było to uzasadnione, uwzględniono podwójne odpowiedzi podmiotów, gdyż wyrażały one różne perspektywy w zależności od rodzaju prowadzonych mieszkań. Zatem liczba odpowiedzi, którą wzięto pod uwagę w poszczególnych pytaniach wynosiła:

- 78 podmiotów w przypadku takich obszarów jak:
  - opinie na temat czynników, od których powinny zależeć standardy w mieszkaniach, dopuszczalności lokowania mieszkania na jednej nieruchomości z placówką opieki instytucjonalnej;
  - opinie na temat tego, czy osoby wymagające całodobowej opieki mogą być grupą docelową mieszkań wspomaganych oraz warunków,

pod jakimi takie mieszkanie może stać się docelowym miejscem do prowadzenia niezależnego życia;

- problemy związane z świadczeniem wsparcia i dodatkowych usług w mieszkaniach oraz z uruchomieniem kolejnych mieszkań.
- 81 w przypadku takich obszarów jak:
  - grupy beneficjentów najczęściej zainteresowane zamieszkaniem oraz priorytetowe w opinii podmiotów prowadzących mieszkania;
  - standardy dotyczące mieszkań treningowych i wspomaganych – stopień, w jakim są one spełnione, termin spełnienia, trudności w dostosowaniu mieszkań do standardów, ocena ich adekwatności przez podmioty prowadzące mieszkania.

Liczba mieszkań lub podmiotów, które stanowiły podstawę do obliczenia przedstawianych statystyk jest każdorazowo wskazywana w podpisie wizualizacji (wykresu, tabeli, rysunku). W nielicznych przypadkach, gdy ze względu np. na połączenie wielu różnych danych na jednej grafice nie została ona wskazana, należy kierować się wyżej opisanym podziałem.

Inną rzeczą, na którą należy zwrócić uwagę, jest kwestia profili mieszkania. Podczas badania podmioty prowadzące mogły wskazać w odniesieniu do każdego mieszkania dla jakich grup odbiorców jest ono przeznaczone. W związku z tym w przypadku danych analizujących charakterystykę mieszkań dostępnych dla danej grupy osób część z nich mogą stanowić mieszkania przeznaczone również dla innych grup odbiorców. Nie oznacza to z konieczności, iż takie osoby w praktyce mieszkają razem – takich informacji nie pozyskano w badaniu – jest to zatem potencjalna możliwość, która w zależności od decyzji podmiotów prowadzących mieszkania może wystąpić albo nie. Wyciąganie wniosków na temat rzeczywistej sytuacji w zakresie tego, jakie grupy w praktyce wspólnie mieszkają w mieszkaniach treningowych i wspomaganych wymaga pogłębienia badania.

Podczas analizy i interpretacji tego rodzaju danych warto również zachować szczególną czujność, gdyż na współwystępowanie grup odbiorców wsparcia w mieszkaniach, których dotyczą dane przedstawione w tym raporcie stosunkowo duży wpływ mogą mieć podmioty prowadzące większą liczbę mieszkań, takie jak CUS w Tarnowie, który prowadzi 15 mieszkań wspomaganych, czy też fundacja „Po Pierwsze Człowiek” oraz MOPS w Krakowie, które prowadzą odpowiednio 9 oraz 7 mieszkań treningowych.

Wnioski

Rodzaje i lokalizacja mieszkań

Na początku 2025 r. podmioty prowadzące mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce, które udzieliły odpowiedzi na pytania ankiety prowadziły 148 mieszkań treningowych i wspomaganych (w tym 94 treningowe i 54 wspomagane). Widać dysproporcję między liczbą mieszkań w największych miastach regionu, zwłaszcza w Krakowie, gdzie jest ich 43 oraz Tarnowie (18 mieszkań), a pozostałymi powiatami, gdzie funkcjonowało do 9 mieszkań. Większość mieszkań była przeznaczona dla maksymalnie trzech osób.

Mieszkania położone na terenach wiejskich cieszą się znacznie niższym zainteresowaniem aniżeli mieszkania w miastach. Prawie połowa z nich jest niezamieszкана. Mieszkania wiejskie charakteryzują się gorszym dostępem do miejsc użyteczności publicznej oraz przeciętnie mniejszym wymiarem oferowanych w mieszkaniu usług. Wreszcie, ze względu na mniejszą liczbę potencjalnych mieszkańców, są one częściej przeznaczone dla różnych grup osób, niekoniecznie w podobnej sytuacji życiowej czy mających podobne potrzeby. Może to utrudniać zarówno adaptację osób w mieszkaniach oraz świadczenie usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb.

Podmioty prowadzące mieszkania

Zdecydowanie wiodącym typem podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce są publiczne jednostki gminne lub powiatowe – w badanej próbie jest ich aż 67 (w tym 51 ośrodków pomocy społecznej, 10 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 6 domów pomocy społecznej, 3 urzędy gminy oraz jedno starostwo powiatowe). Jedynie

7 podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w regionie to organizacje pozarządowe – wśród nich 5 działa na zlecenie gminy. W praktyce oznacza to, że inicjatorami prowadzenia mieszkań są głównie podmioty działające w strukturach samorządu terytorialnego, gminnego lub powiatowego, a organizacje pozarządowe pełnią najczęściej rolę zleceniobiorców.

Przeznaczenie mieszkań

Oferta małopolskich mieszkań treningowych i wspomaganych jest inna dla różnych grup ich odbiorców. Najwięcej mieszkań mają do dyspozycji osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami, co jest zbieżne z tendencją powiększania się liczby osób należących do tych grup, jak również rosnącego ich udziału w populacji regionu. Inną grupą mającą dostęp do największej liczby mieszkań w Małopolsce są osoby w kryzysie bezdomności. Z kolei najmniejszą ofertę mieszkań mają cudzoziemcy oraz osoby opuszczające ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich. Profil mieszkań często obejmuje więcej niż jedną grupę odbiorców, a o ich doborze decyduje m.in. podobieństwo potrzeb i sytuacji życiowej poszczególnych grup. Z drugiej strony, podmioty prowadzące mieszkania kierują się prognozowanym zapotrzebowaniem i hierarchią priorytetów – przykładowo, nie funkcjonują mieszkania przeznaczone wyłącznie dla cudzoziemców.

Rodzaje i wymiar usług

W mieszkaniach treningowych i wspomaganych w Małopolsce usługą najczęściej oferowaną była praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i prawne). W mieszkaniach wspomaganych przeznaczonych dla osób starszych, usamodzielnianych mieszkańców DPS, osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysie bezdomności często świadczone były również usługi opiekuńcze i asystenckie.

Analiza katalogu usług wskazuje jednak, że nie różnicuje on w sposób zasadniczy jakościowo mieszkań treningowych i wspomaganych, lecz przeważnie pod względem proporcji, co może świadczyć o niewielkich różnicach w funkcjonowaniu obu typów mieszkań i braku rozwiniętych usług specyficznych dla treningu i planów usamodzielnienia. Intensywniejsze wsparcie w Małopolsce otrzymują mieszkańcy mieszkań wspomaganych aniżeli treningowych. W tych ostatnich podobny, stosunkowo niski, tygodniowy wymiar usług świadczony jest niezależnie od lokalizacji czy dostępności komunikacyjnej, podczas gdy w mieszkaniach wspomaganych poziom komunikacji z infrastrukturą w pewnym stopniu różnicuje tygodniowy wymiar wsparcia w mieszkaniach.

Mieszkania oferowane osobom opuszczającym pieczę zastępczą częściej znajdują się w lokalizacjach słabo skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej i zapewniają jedynie ograniczony dostęp do usług w mieszkaniach –

w co czwartym mieszkaniu nie świadczy się ich wcale, a w jeszcze co czwartym ograniczają się one do jednego dnia w tygodniu. Najbogatszą ofertę wsparcia w mieszkaniach mają usamodzielniani mieszkańcy DPS, osoby w podeszłym wieku, osoby z niepełnosprawnościami oraz w kryzysie bezdomności – dzięki korzystniejszej lokalizacji, szerszemu zakresowi usług wspierających oraz większemu wymiarowi usług w mieszkaniach (przeciętnie 6 dni w tygodniu).

Istotnym wyzwaniem dla mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego w Małopolsce jest zapewnienie adekwatnych usług osobom z tzw. wielokrotną afiliacją, łączącym w swojej sytuacji różne czynniki ryzyka i potrzeby (np. wychowanek pieczy zastępczej z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną, psychiczną, sprzężoną, wieloraką lub dodatkowo zagrożony kryzysem bezdomności). Tego typu konfiguracje generują złożone zapotrzebowanie na wsparcie specjalistyczne, którego nie sposób objąć skończonym i rozłącznym katalogiem odbiorców. Wskazuje to na konieczność elastyczności w projektowaniu mieszkań i usług oraz indywidualizacji wsparcia –

zamiast sztywnego przypisywania mieszkań do konkretnych grup. Podobne potrzeby mogą występować również w przypadku innych osób o złożonych sytuacjach życiowych, np. cudzoziemców z doświadczeniem traumy, osób starszych z wielochorobowością czy osób w kryzysie bezdomności współwystępującym z zaburzeniami psychicznymi.

Opiekunowie mieszkań

Jak wynika z raportu, funkcja opiekuna mieszkania występuje w 79% małopolskich mieszkań treningowych i wspomaganych. 72% podmiotów prowadzących mieszkania, w których działa osoba pełniąca funkcje opiekuna mieszkania wskazywało, iż do jego zadań należy wsparcie mieszkańców w codziennym funkcjonowaniu, zakupach, sprawach urzędowych, poszukiwaniu pracy czy rozwiązywaniu konfliktów. Nieco ponad połowa respondentów (54%) wskazała także na zadania opiekuna mieszkania związane z pracą socjalną, motywowaniem mieszkańców, doradztwem i rozwijaniem umiejętności społecznych. W praktyce oznacza to, że opiekunowie mieszkań zabezpieczają znaczną część usług. Badanie nie dostarczyło jednak informacji dotyczących przygotowania zawodowego opiekunów mieszkań i ich kompetencji do pracy z określonymi grupami – np. w zakresie komunikacji AAC dla osób z niepełnosprawnościami. Warto zauważyć, że 55% opiekunów to pracownicy socjalni, dla których funkcja ta często jest naturalnym rozszerzeniem działań terenowych.

Indywidualne podejście

Odpowiedzi respondentów sugerują, iż w wielu przypadkach występował problem z zapewnieniem zindywidualizowanego podejścia do mieszkańca w kontekście planowania oraz realizacji wsparcia. Aż w 16% mieszkań nie przeprowadza się diagnozy potencjału i potrzeb osoby kierowanej

do mieszkania ani nie przygotowuje indywidualnego planu wsparcia. Oba te elementy są obecne w nieco ponad połowie mieszkań (52%), a w 8% mieszkań przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia, lecz nie idzie to w parze z diagnozą potencjału i potrzeb mieszkańca. Również w zakresie usług w mieszkaniach niemal co dziesiąte mieszkanie ogranicza się wyłącznie do świadczenia pracy socjalnej, 21% mieszkań nie ma opiekuna, a 61% nie prowadzi pracy z rodziną mieszkańców – mimo że utrzymanie więzi rodzinnych należy do ich podstawowych praw (jeśli dotyczy ich sytuacji osobistej). W co czwartym mieszkaniu nie są stosowane żadne metody ułatwiające mieszkańcom adaptację do nowych warunków, a niemal w połowie mieszkań jedyną stosowaną metodą adaptacji są spotkania z opiekunem oraz osobami już zamieszkującymi w mieszkaniu organizowane na terenie mieszkania.

Finansowanie

Badani zwracali uwagę na brak wystarczającego finansowania, które uniemożliwia odpowiednie działanie i organizowanie wsparcia, w tym realizację standardów i zatrudnianie specjalistów do świadczenia usług, których potrzebują mieszkańcy mieszkań wspomaganych i treningowych. Ograniczenia finansowe mają wieloaspektowy wpływ na realizację wsparcia – poczynając od lokowania mieszkań w starszych budynkach, których nie da się łatwo dostosować do potrzeb osób z niepełnosprawnościami czy osób starszych, poprzez tworzenie mieszkań w miejscowościach i dzielnicach peryferyjnych bądź słabo skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej, po niemożliwość świadczenia usług w wymaganym wymiarze, dostosowania liczby miejsc w mieszkaniach do nowych wymogów oraz uruchomienia kolejnych mieszkań. Sprzeciw wobec ograniczania liczby mieszkańców w jednym mieszkaniu treningowym lub wspomaganym wynika przede wszystkim z kosztów

takiego rozwiązania i potrzeby tworzenia większej liczby mieszkań, by zachować dotychczasową dostępność tej formy wsparcia.

Dostępność lokali

Niewystarczająca liczba lokali, które można przeznaczyć na mieszkania treningowe i wspomagane lub zbyt wysokie koszty dostosowania starych budynków do wymogów dostępności były głównym utrudnieniem w uruchomieniu kolejnych mieszkań. Respondenci zauważali, iż zamontowanie windy lub podjazdu dla osób poruszających się na wózkach w niektórych budynkach jest utrudnione lub wręcz niemożliwe.

Deinstytucjonalizacja usług społecznych

Zarówno w społeczeństwie, jak i w części podmiotów prowadzących mieszkania wspomagane i treningowe widoczne jest ryzyko błędnej interpretacji ich funkcji. Pobyt w tego typu mieszkaniach bywa utożsamiany z realizacją potrzeb mieszkaniowych, co jest niezgodne z obecnym stanem legislacyjnym i rozmywa ich faktyczną rolę. Część podmiotów prowadzących nie identyfikuje mieszkań wspomaganych i treningowych jako formy usług nakierowanej na zapewnienie mieszkańcom indywidualnego podejścia oraz warunków do odzyskania własnej sprawczości i rozwijania umiejętności życiowych, lecz traktuje je w sposób zbliżony do bardziej tradycyjnych form opieki. Przejawia się to niskim odsetkiem przeprowadzanych diagnoz potencjału i potrzeb mieszkańców oraz przygotowywanych indywidualnych planów wsparcia, czy też powierzaniem wielu zadań wymagających nierzadko specjalistycznej wiedzy opiekunom mieszkań, którzy realizują je niejako „przy okazji”. W kontekście właściwego rozumienia funkcji mieszkań treningowych i wspomaganych niepokojąca jest również wyraźna dysproporcja w dostępności mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – było ich jedynie 12 wobec 24 mieszkań

wspomaganych. Może to wynikać z utrwalonego przekonania, że osoby te nie rękują nabycia kompetencji potrzebnych do usamodzielnienia, co skutkuje kierowaniem ich przede wszystkim do form wsparcia o bardziej opiekuńczym charakterze. Takie podejście ogranicza potencjał mieszkań jako narzędzia deinstytucjonalizacji, podkreślając potrzebę dalszego upowszechniania właściwego rozumienia idei mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego.

Regulacje prawne

Badane podmioty zwracały uwagę, że przepisy i wymogi określające standardy obowiązujące w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych bywają trudne do spełnienia ze względu na ograniczenia finansowe, lokalowe i organizacyjne (np. wysokość finansowania mieszkań uzależniona od liczby mieszkańców). Szczególne kontrowersje wzbudza wymóg ograniczenia liczby osób w mieszkaniu do trzech – chociaż rozwiązanie to ma zarówno zwolenników, jak i przeciwników. Symptomatyczne jest, że aż 3 na 4 podmioty prowadzące mieszkania treningowe lub wspomagane na pytanie o zasadność tego wymogu udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Może to świadczyć o tym, że nowe formy wsparcia nie są jeszcze mocno ugruntowane w praktyce działania i świadomości instytucji pomocowych, a obecny okres wdrażania jest raczej czasem testowania i dostosowywania standardów. Przeciwnicy ograniczania liczby miejsc w mieszkaniu do 3 zwracali uwagę na ograniczenia związane z zasobami i finansami, ale również niedostosowaniem regulacji do zróżnicowanych potrzeb samych mieszkańców, z których część lepiej funkcjonuje w mieszkaniach zamieszkałych przez większą liczbę osób. Zdaniem badanych podmiotów wytyczne EFS+ oraz krajowe regulacje prawne powinny uwzględniać zarówno potrzeby grup, jak również specyfikę samych mieszkań.

Podsumowanie

Zebrane dane ukazują złożony obraz mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego w Małopolsce – z jednej strony stanowią one ważne ogniwo systemu wsparcia dla wielu grup mieszkańców, z drugiej – ich rozwój napotyka liczne bariery. Brak jasno zdefiniowanego katalogu usług w mieszkaniach treningowych i wspomaganych dostosowanego do potrzeb różnych grup odbiorców ich usług, realizacja dużej części usług przez opiekunów mieszkań oraz niski odsetek podmiotów przygotowujących diagnozę potencjału i potrzeb oraz indywidualne plany wsparcia mieszkańców wskazuje na to, że mieszkania nie są identyfikowane jako istotny element procesu deinstytucjonalizacji. Kluczowe wyzwania utrudniające rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego wskazywane przez podmioty prowadzące mieszkania dotyczą niewystarczającego finansowania, ograniczeń lokalowych, nierównego dostępu do usług oraz trudności w zapewnieniu zindywidualizowanego wsparcia. Szczególnie problematyczna jest sytuacja mieszkań na terenach wiejskich oraz przeznaczonych dla grup mniej licznych lub o specyficznych potrzebach, jak cudzoziemcy czy młodzież opuszczająca pieczę zastępczą. Liczne problemy – finansowe, lokalowe, kadrowe i organizacyjne – utrudniają lub wręcz uniemożliwiają otwieranie nowych mieszkań. Świadczy to o tym, że prowadzenie mieszkania nie stanowi rutynowej działalności z jasno wytyczonymi „regułami gry”. Dodatkowo, obowiązujące regulacje prawne (np. ograniczenie liczby miejsc w mieszkaniu czy konieczność dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) nie zawsze odpowiadają na rzeczywiste potrzeby mieszkańców lub są trudne do spełnienia w obecnych warunkach. Wiele wskazuje na to, że rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego wymaga nie tylko zwiększenia zasobów, ale również dostosowania rozwiązań systemowych do lokalnych uwarunkowań i specyfiki różnych grup odbiorców.

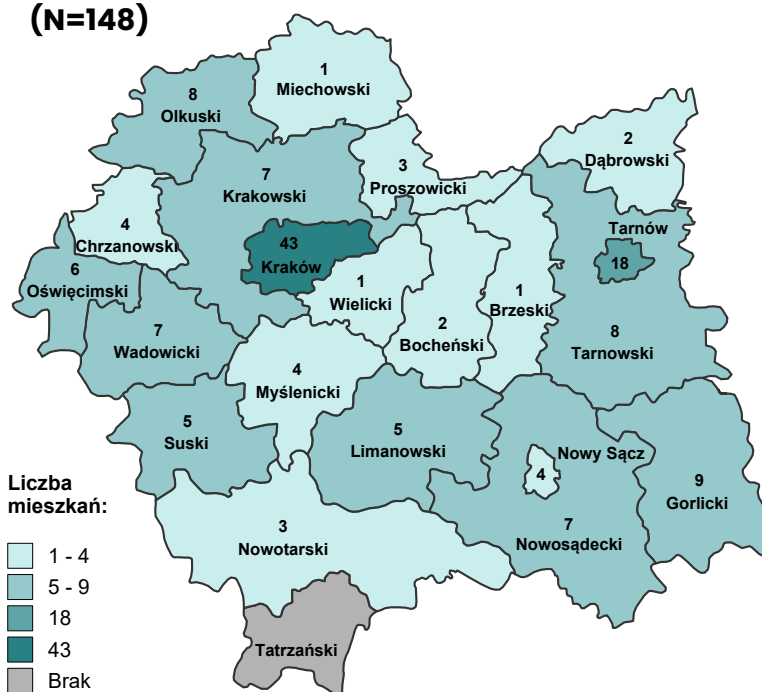
Wyniki badania

Charakterystyka mieszkań

Podstawowe dane

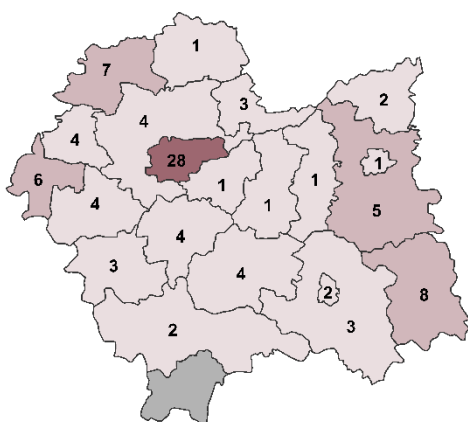
Najwięcej mieszkań treningowych i wspomaganych było w Krakowie (43) i Tarnowie (18). W pozostałych powiatach funkcjonowało od 1 do 9 mieszkań (z wyjątkiem powiatu tatrzańskiego, w którym nie było ani jednego mieszkania).

Mapa 2. Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych w Małopolsce prowadzonych przez podmioty, które wzięły udział w badaniu (N=148)

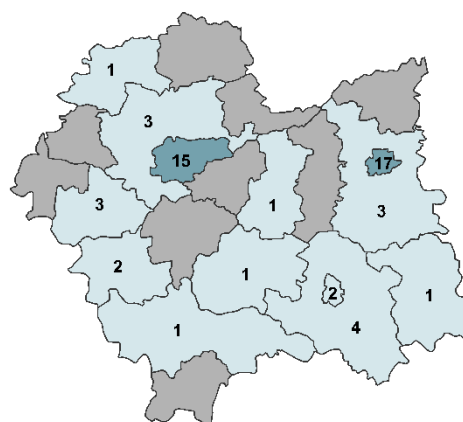

Mapa 3. Liczba mieszkań treningowych (N=94) oraz liczba mieszkań wspomaganych (N=54) w Małopolsce

Mieszkania treningowe

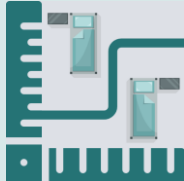

Mieszkania wspomagane

Tabela 1. Liczba pokoi oraz miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych, przeciętny metraż pokoju, w tym na jedną osobę

325 pokoi		471 miejsc w pokojach		15,3 m ² przeciętny metraż pokoju		11,4 m ² przeciętnie m ² pokoju na osobę	
T	W	T	W	T	W	T	W
202	123	303	168	15,0 m ²	15,7 m ²	10,7 m ²	12,4 m ²
							

* T – mieszkania treningowe, W – mieszkania wspomagane.

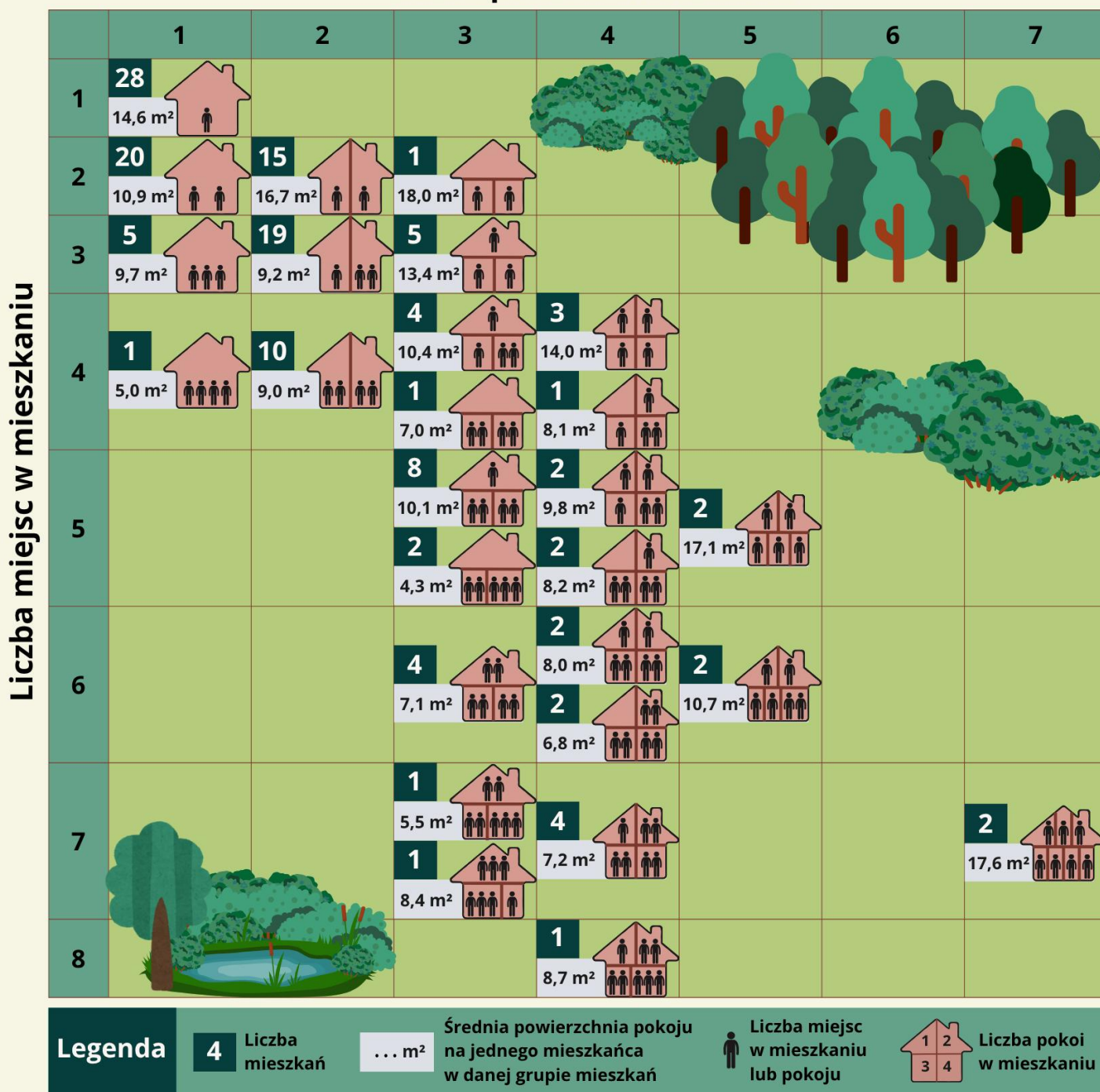
W systemie występują zarówno mieszkania jednopokojowe dla jednej osoby (28 mieszkań, czyli 19% wszystkich mieszkań) jak i duże mieszkania siedmio- lub ośmioosobowe (odpowiednio 8 mieszkań i 1 mieszkanie).

Najliczniejsze są mieszkania mniejsze, jedno- i dwupokojowe (98 mieszkań, czyli 66% wszystkich mieszkań) zamieszkiwane przez maksymalnie 4 osoby. Wśród nich 28 to mieszkania jednoosobowe, 35 – dwuosobowe, 24 – trzyosobowe, a 11 – czteroosobowe. Stosunkowo dużo jest mieszkań trzypokojowych (27 mieszkań, 18% wszystkich mieszkań), które zamieszkuje od 2 do 7 osób, najczęściej 5 (10 mieszkań), 4 (5 mieszkań) lub 3 (5 mieszkań). Rzadsze są mieszkania większe – czteropokojowe (17 mieszkań, 11% wszystkich mieszkań), pięciopokojowe (4 mieszkania, 3% wszystkich mieszkań) oraz siedmiopokojowe (2 mieszkania, 1% wszystkich mieszkań).

W znacznej części mieszkań (56, czyli 38% wszystkich mieszkań) każdy z mieszkańców miał własny pokój – w takich przypadkach na jedną osobę przypadła przeciętnie większa powierzchnia pokoju (15,5 m²) aniżeli w mieszkaniach, gdzie liczba osób w jednym pokoju mogła być większa (9,1 m²).

Infografika 1. Mieszkania treningowe i wspomagane ze względu na liczbę pokoi oraz miejsc w mieszkaniu (liczba mieszkań, N=148)

Liczba pokoi w mieszkaniu

* W legendzie znajdują się przykładowe wartości dot. liczby mieszkań oraz przeciętnej powierzchni pokoju przypadającej na jednego mieszkańca.

W momencie badania 6% mieszkań treningowych i wspomaganych nie spełniało górnego limitu osób w mieszkaniu (6 osób) a 7% – górnego limitu osób w pokoju (2 osoby), wynikających z Rozporządzenia (§ 6 pkt. 1). 37% mieszkań nie spełniało górnego limitu osób w mieszkaniu określonego w wytycznych EFS+ (3 osoby). Wytyczne EFS+ określają również maksymalną liczbę mieszkań treningowych i wspomaganych, które mogą znajdować się na jednej nieruchomości.

17 podmiotów (21% wszystkich podmiotów i 65% podmiotów prowadzących dwa mieszkania lub więcej) wskazało, iż na jednej nieruchomości znajduje się więcej niż jedno mieszkanie treningowe lub wspomagane.

13 podmiotów na jednej nieruchomości miało wszystkie swoje mieszkania – w większości prowadziły one dwa mieszkania.

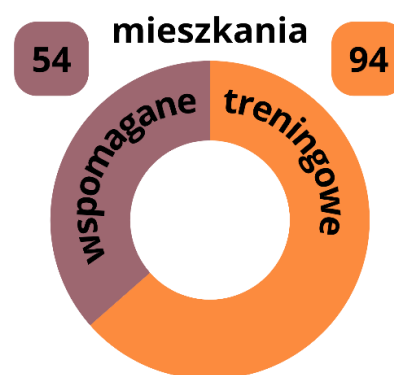
21%
mieszkań znajduje się na jednej nieruchomości z innym mieszkaniem treningowym lub wspomaganiem

Mieszkania treningowe i wspomagane

Badane podmioty prowadziły 94 mieszkania treningowe oraz 54 mieszkania wspomagane. Mieszkania treningowe były najczęściej przeznaczone dla osób opuszczających pieczę zastępczą, przewlekle psychicznie chorych lub w kryzysie bezdomności, a mieszkania wspomagane – dla osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością oraz usamodzielnianych mieszkańców DPS.

Mieszkania treningowe częściej znajdowały się na wsi, były oddalone od centrum miejscowości bądź słabo skomunikowane z miejscami użyteczności publicznej. Usługi

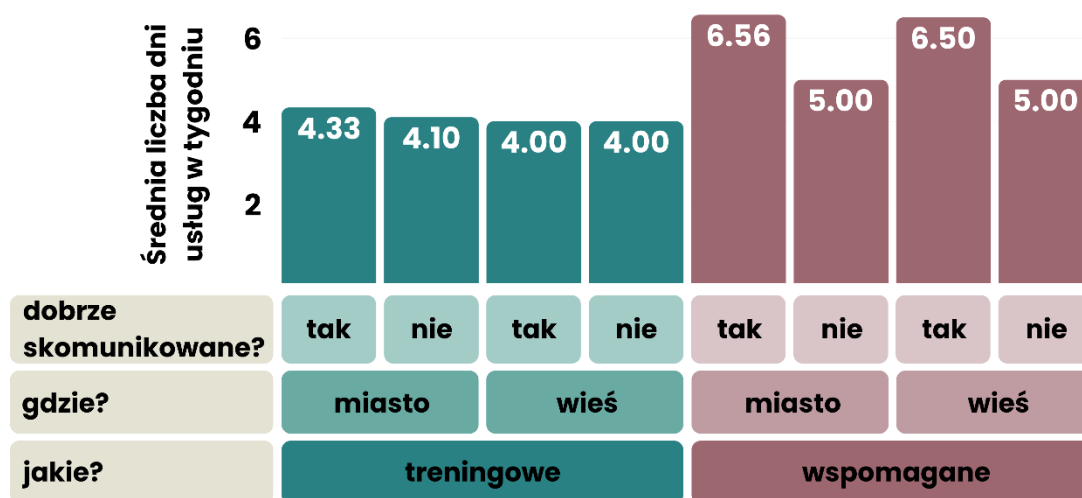
Wykres 2. Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych (N=148)

w nich były świadczone rzadziej – w 8% mieszkań treningowych usługi nie były świadczone wcale, a w 63% mieszkań – do 5 dni w tygodniu. Z kolei w przeważającej większości mieszkań wspomaganych (83%) usługi świadczone były przez 7 dni w tygodniu. Mniejszy wymiar usług w mieszkaniach treningowych jest po części związany z faktem, że częściej znajdowały się one na obszarach ze słabszym dostępem do usług publicznych. W deklaracjach podmiotów prowadzących 85% mieszkań wspomaganych i 57% treningowych było dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej, a niemal co trzecie (32%) mieszkanie treningowe znajdowało się w peryferyjnej części miejscowości (wobec 15% mieszkań wspomaganych). Warto jednak zaznaczyć, iż w mieszkaniach treningowych usytuowanie w mieście lub na wsi oraz skomunikowanie z infrastrukturą w mniejszym stopniu wpływało na tygodniowy wymiar usług – w znacznej ich części wymiar usług był podobny (stosunkowo niski) niezależnie od ich lokalizacji. Natomiast w mieszkaniach wspomaganych tygodniowy wymiar świadczonych usług był bardziej zróżnicowany – mieszkania lepiej skomunikowane z infrastrukturą zapewniały mieszkańcom większy wymiar usług.

Wykres 3. Średni tygodniowy wymiar usług w mieszkaniach treningowych i wspomaganych zamieszkałych w momencie badania w zależności od lokalizacji i skomunikowania z miejscami użyteczności publicznej (N=111)

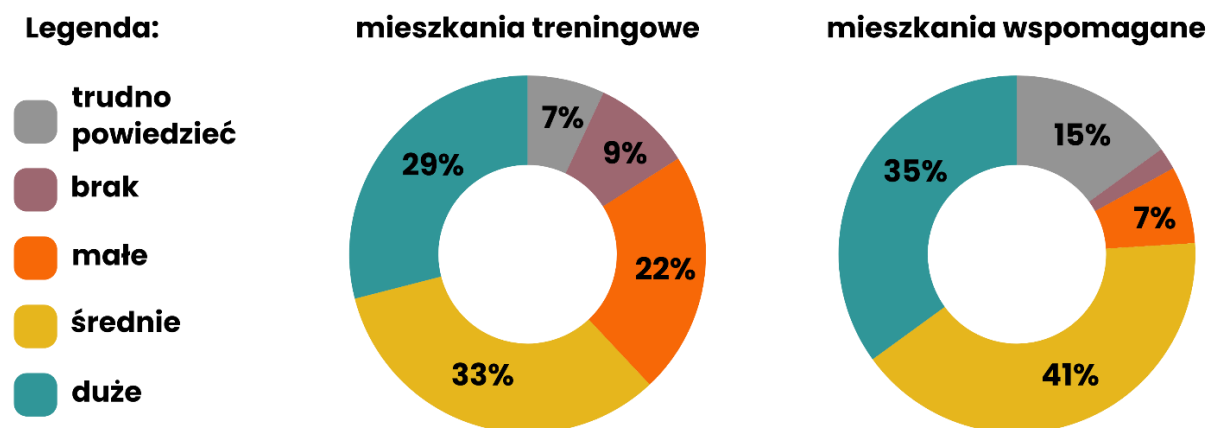

Wśród mieszkań treningowych aż 27% nie miało profilu (było przeznaczonych dla wszystkich grup odbiorców), a większość z tych mieszkań znajdowała się na wsi⁵. Te czynniki prawdopodobnie są ze sobą powiązane, gdyż ze względu na niższe zainteresowanie są one często przeznaczone dla wielu różnych grup odbiorców. W przypadku ich współzamieszkania wyzwaniem jest planowanie i organizacja usług, których potrzebuje każda z tych grup, jak również integracja mieszkańców ze względu na potencjalnie różną sytuację życiową i potrzeby.

Trudności w zapewnieniu odpowiedniego dostępu do usług mogą oddziaływać zwrótnie na zainteresowanie pobytem w mieszkaniu wśród społeczności lokalnej.

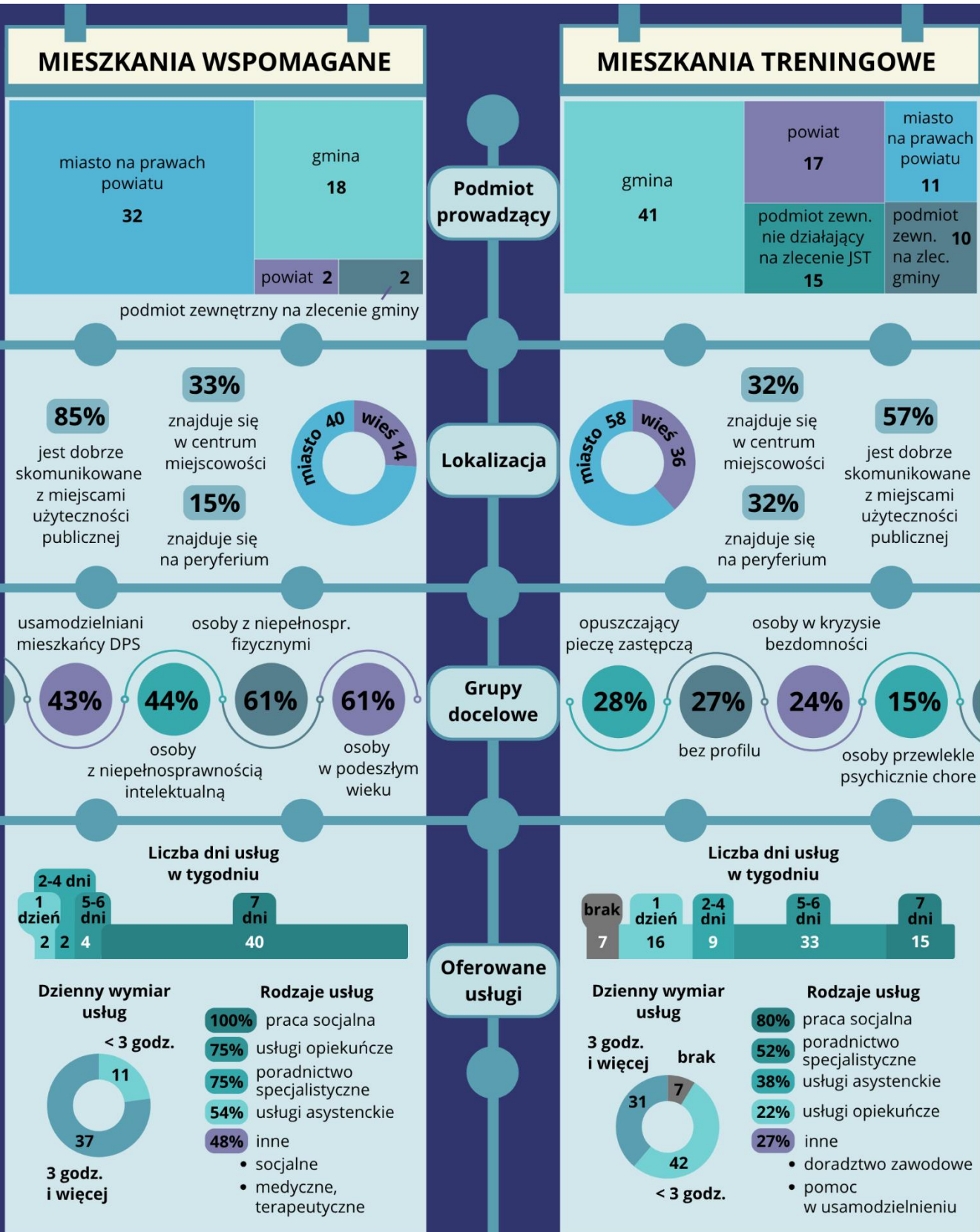
W ocenie podmiotów prowadzących mieszkania w przypadku aż 31% mieszkań treningowych zainteresowanie to jest małe lub nie ma go wcale, podczas gdy dużym zainteresowaniem cieszy się 29% mieszkań treningowych (w przypadku mieszkań wspomaganych odsetki te wynoszą odpowiednio 9% i 35%).

Wykres 4. Zainteresowanie pobytem w mieszkaniu w społeczności lokalnej w ocenie podmiotów prowadzących mieszkania (% mieszkań, N=148)

⁵ Bardziej szczegółową charakterystykę mieszkań bez profilu można znaleźć w rozdziale „Oferta mieszkań dla różnych grup”.

Infografika 2. Porównanie mieszkań treningowych i wspomaganych ze względu na podmiot prowadzący, lokalizację, profil oraz oferowane usługi (liczba mieszkań / % mieszkań)

Mieszkania na wsi i w mieście

To, jak wygląda codzienność mieszkańców zależy nie tylko od rodzaju mieszkania, ale również jego lokalizacji. Mieszkania znajdujące się w miastach i na wsi różnią się pod względem rodzaju oferowanego wsparcia i usług, metrażu czy liczby osób pod jednym dachem, a także – w ocenie podmiotów prowadzących – cieszą się różnym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej.

Zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach przeważają mieszkania treningowe. Ich udział w całkowitej liczbie mieszkań jest większy na wsi – niemal co trzecie mieszkanie wiejskie ma charakter treningowy (czyli 72%, w mieście – 59%).

Mieszkania wiejskie są na ogół gorzej skomunikowane z miejscami użyteczności publicznej (w deklaracjach podmiotów prowadzących tylko 30% mieszkań na wsi jest dobrze skomunikowanych, wśród mieszkań miejskich – 87%). Oferują one również usługi w mniejszym zakresie, aniżeli mieszkania zlokalizowane w miastach. Wśród mieszkań wiejskich zamieszkałych obecnie lub w przeszłości około połowa (49%, 16 na 35) oferuje usługi w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie (w miastach – 55%, 51 na 93), a 31% (11 mieszkań na 35) – przez 7 dni w tygodniu (w miastach – 47%, 44 mieszkania na 93). Wsparcie przez 7 dni w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie świadczy 23% mieszkań na obszarach wiejskich (8 mieszkań na 35) i 35% mieszkań w miastach (33 mieszkania na 93).

Mieszkania zlokalizowane na wsiach częściej aniżeli mieszkania w miastach były niezamieszkałe – stanowiły one prawie połowę (23 na 50) wiejskich mieszkań. Cieszą się one również mniejszym zainteresowaniem społeczności lokalnej – w ocenie podmiotów, które potrafiły określić poziom zainteresowania pobytem w mieszkaniach w przypadku aż 44% (20 na 45) mieszkań wiejskich zainteresowanie wsparciem w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym było małe lub nie było go wcale (w mieszkaniach miejskich – 16%, 14 mieszkań na 88).

Infografika 3. Charakterystyka mieszkań na wsi i w mieście (liczba mieszkań)

MIASTO 98 mieszkań

średni metraż pokoju 15,1 m²

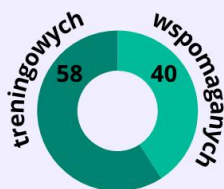
średnia liczba miejsc w mieszkaniu 3,4

średnia liczba m² w pokoju na osobę 10,0 m²

DOBRY DOSTĘP DO MIEJSC UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

LICZBA MIESZKAŃ

LICZBA MIESZKAŃ

ZAINTERESOWANIE MIESZKANIAMI (w ocenie podmiotów)

DZIENNY WYMIAR USŁUG W MIESZKANIU

LICZBA DNI ŚWIADCZENIA USŁUG W TYGODNIU

ZAINTERESOWANIE MIESZKANIAMI (w ocenie podmiotów)

DZIENNY WYMIAR USŁUG W MIESZKANIU

LICZBA DNI ŚWIADCZENIA USŁUG W TYGODNIU

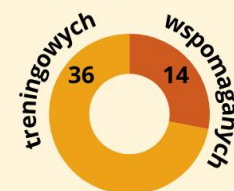
LICZBA MIESZKAŃ

DOBRY DOSTĘP DO MIEJSC UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

LICZBA MIESZKAŃ

15,7 m² średni metraż pokoju

2,8 średnia liczba miejsc w mieszkaniu

10,9 m² średnia liczba m² w pokoju na osobę

50 mieszkań WIEŚ

* Dane o zainteresowaniu mieszkaniami nie uwzględniają odp. „trudno powiedzieć” (5 mieszkań na wsi i 10 w miastach). Dane o usługach z wyłączeniem mieszkań nigdy nie zamieszkałych.

Zarządzanie mieszkaniami

Zasady pobytu i organizacja mieszkań

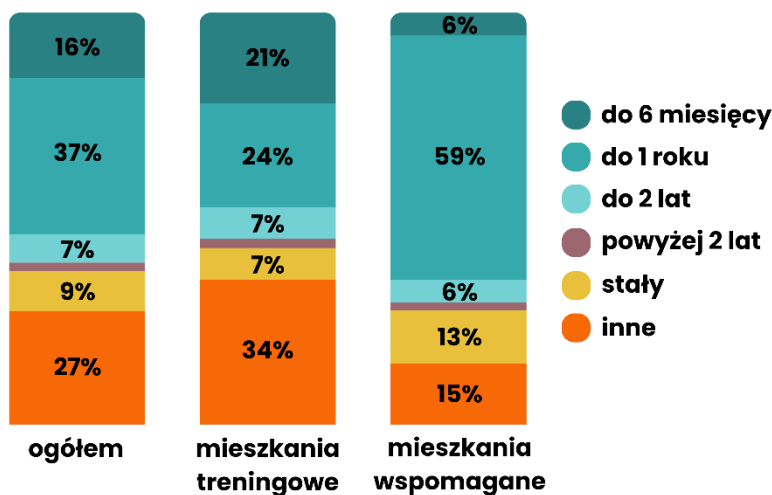
Większość dostępnych mieszkań (w tym tych, które do tej pory nie były zamieszkane) oferuje okresowy pobyt w mieszkaniu (91%), a prawie co dziesiąte mieszkanie oferuje pobyt stały.

91%
mieszkań oferuje
okresowy pobyt
w mieszkaniu

Pobyty czasowe mają najczęściej charakter krótkoterminowy – w nieco ponad połowie przypadków (54%) do 1 roku. W prawie 1/3 przypadków okres ten nie jest określony żadnym

konkretnym wymiarem czasowym tylko uzależniany od decyzji stosownych organów oraz indywidualnych potrzeb mieszkańca. W kilku przypadkach okres ten związany jest z okresem edukacji bądź zatrudnienia w ZAZ, czy też czasem trwania umowy z jednostką

Wykres 5. Okres pobytu w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym (% mieszkań, N=148)

samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia mieszkania.

19%
mieszkań oferuje
pobyt
krótkoterminowy
lub interwencyjny

Wśród wszystkich dostępnych w Małopolsce mieszkań 19% oferuje krótkoterminowy lub interwencyjny pobyt dla osób niezamieszkujących w mieszkaniu.

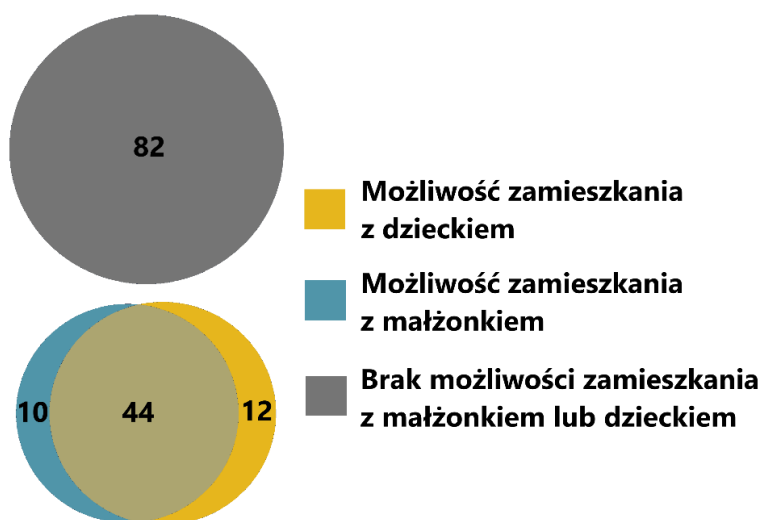
Pobyt interwencyjny częściej oferują mieszkania treningowe (23%, 22 mieszkania na 94)

aniżeli wspomagane (11%, 6 mieszkań na 54), co mogłoby sugerować, że mieszkania wspomagane, z racji swej specyfiki zapewniają swym mieszkańcom bardziej stabilne warunki, których nie gwarantuje wprowadzanie nagle do mieszkania osób trzecich (pobyty interwencyjne). Jednak zarówno w przypadku mieszkań treningowych, jak i wspomaganych niemal połowa mieszkań oferujących bezterminowe zamieszkanie (6 na 14) dopuszcza interwencyjne pobyty osób trzecich na terenie mieszkania (w szczególności 3 na 7 treningowych oraz 3 na 7 wspomaganych).

Sugeruje to, iż bardziej stały charakter mieszkania wspomaganego nie może być utożsamiany np. z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych czy tworzeniem w mieszkaniach tego typu warunków zbliżonych z domowymi. Nadal jest to forma wsparcia, której funkcjonalność może być dość dowolnie kształtowana przez organ prowadzący, w zależności od potrzeb identyfikowanych przez ten podmiot

Rysunek 1. Możliwość zamieszkania z małżonkiem i dzieckiem (liczba mieszkań, N=148)

w grupie docelowej tej formy wsparcia.

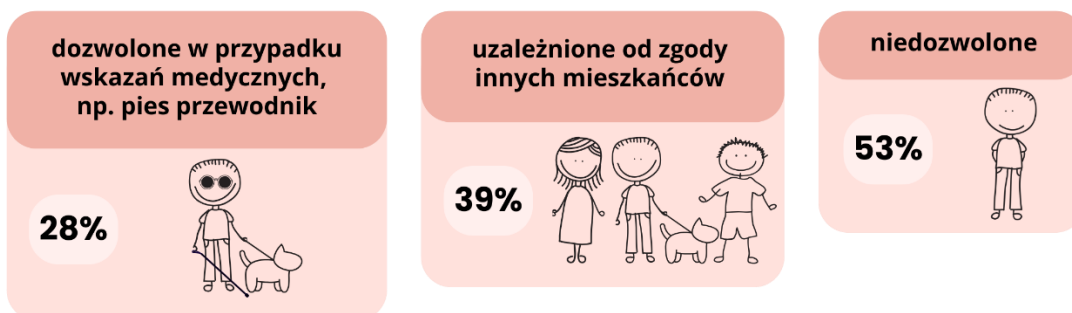
Wszystkie podmioty prowadzące mieszkania zostały zapytane o to, czy korzystający z mieszkań wspomaganych

i treningowych mogą mieszkać w nich razem ze swoim dzieckiem, czy też

partnerem/małżonkiem. W większości (55% mieszkań nie ma takiej możliwości. Niemal 30% mieszkań daje możliwość zamieszkania z partnerem/małżonkiem i z dzieckiem, 7% – tylko z partnerem/małżonkiem, a 8% – tylko z dzieckiem.

Nieco mniej niż połowa mieszkań daje możliwość posiadania zwierzęcia domowego w mieszkaniu.

Rysunek 2. Możliwość i warunki posiadania zwierzęcia domowego (liczba mieszkań, N=148)

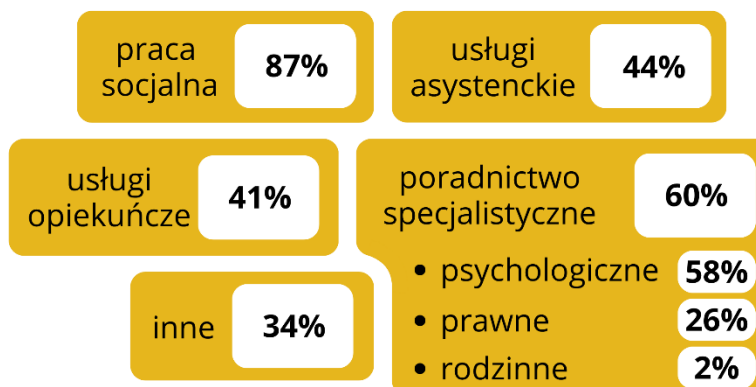

W 39% badanych mieszkań warunkiem posiadania zwierzęcia domowego jest zgoda współmieszkańców. Wskazania medyczne jako warunek obowiązują w 28% mieszkań.

Usługi oferowane w mieszkaniach

Prawie wszystkie zamieszkane mieszkania (127 na 128) oferują jakieś dodatkowe wsparcie lub usługi dla mieszkańców. W wielu z nich oferowano więcej niż jeden rodzaj dodatkowego wsparcia/usług (84%).

Rysunek 3. Usługi oferowane w prowadzonych mieszkaniach (% mieszkań, N=128)

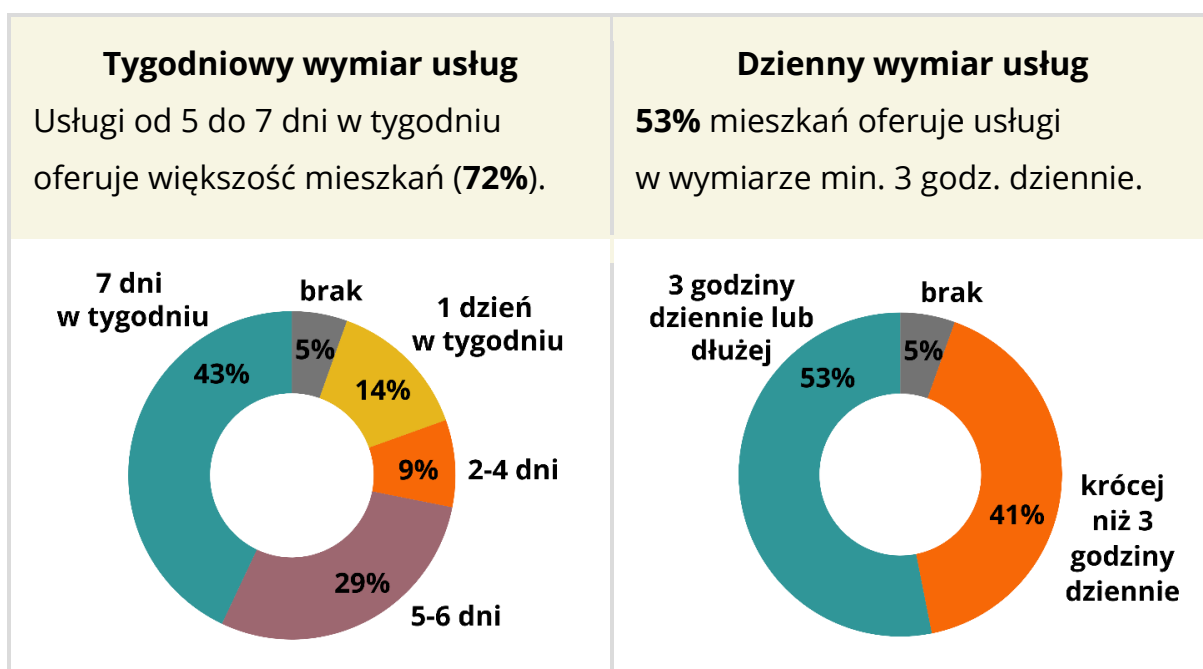
W największej liczbie mieszkań prowadzona jest praca socjalna (87%), a 60% mieszkań oferuje poradnictwo specjalistyczne – 58% podmiotów oferuje poradnictwo psychologiczne, 26% – prawne, a 2% – rodzinne. Wśród przykładów innego rodzaju stosowanych form dodatkowego wsparcia badani wymieniali m.in.: doradztwo zawodowe (9%), wsparcie medyczne (8%), pomoc w usamodzielnieniu (3%) czy wsparcie psychiatryczne (3%). Dodatkowo w części

mieszkań osobom zamieszkującym oferowano wsparcie w postaci m.in. projektów socjalnych, zajęć edukacyjnych i integracyjnych czy pomocy w załatwianiu formalności.

W większości mieszkań treningowych i wspomaganych tygodniowy wymiar usług wynosił 7 dni w tygodniu (43%) lub 5-6 dni w tygodniu (29%). Co czwarte mieszkanie zapewniało usługi w wymiarze od 1 do 4 dni tygodniowo, a w co dwudziestym nie było realizowane dodatkowe wsparcie.

Tabela 2. Wymiar usług świadczonych w mieszkaniach (% mieszkań, N=128)

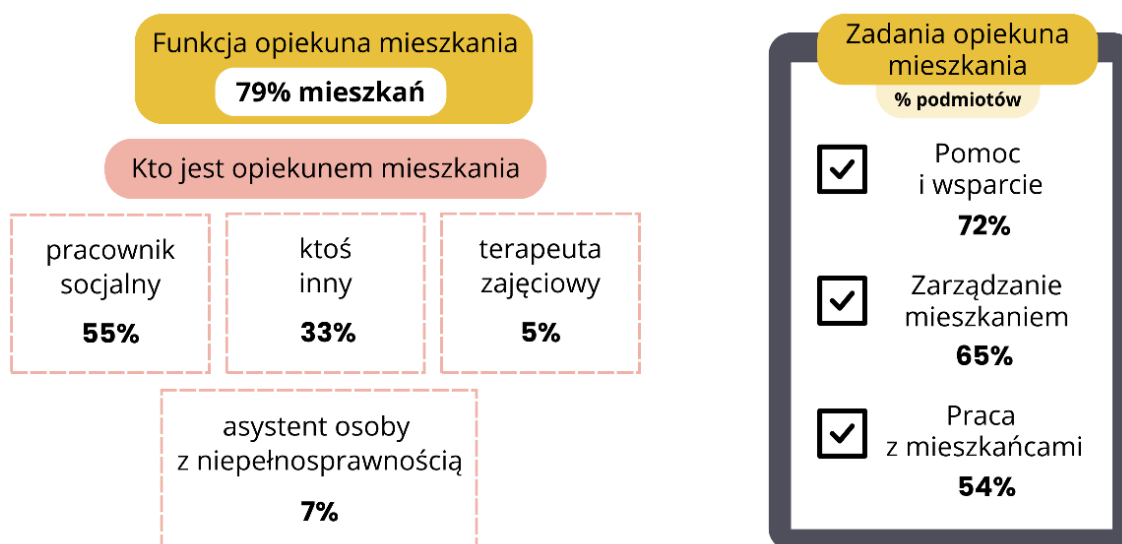
Ponad połowa (53%) mieszkań oferowała usługi w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie. 32% wszystkich mieszkań (9% treningowych i 71% wspomaganych) świadczyło usługi przez 7 dni w tygodniu w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie.

W sumie 39% podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane realizowało równoległą pracę z rodziną osób zamieszkujących w mieszkaniach. Jej zakres dotyczył m.in.: diagnozy możliwości udzielania pomocy ze strony rodziny, pracy socjalnej, poradnictwa i udzielania informacji, a także wsparcia, w tym psychologicznego.

Opiekun mieszkania i jego zadania

Funkcja opiekuna mieszkania występuje w 79% mieszkań. Wśród podmiotów, w których mieszkaniach funkcjonuje rola opiekuna mieszkania, 72% wskazywało, iż do jego zadań należy wsparcie mieszkańców oraz udzielanie im niezbędnej pomocy, w tym w samodzielnym, codziennym funkcjonowaniu, zakupach, załatwianiu spraw urzędowych, poszukiwaniu pracy oraz rozwiązywaniu konfliktów. 65% respondentów wskazało, iż do zadań opiekuna mieszkania należy zarządzanie mieszkaniem – nadzór nad mieszkaniem, współpraca z mieszkańcami w zakresie podziału i realizacji obowiązków oraz przestrzegania reguł, ustalanie opłat za pobyt w mieszkaniu, pozyskiwanie chętnych osób do zamieszkania oraz prowadzenie dokumentacji.

Rysunek 4. Zadania oraz zawód opiekuna mieszkania (% mieszkań, N=128)

Nieco ponad połowa (54%) wskazała na zadania opiekuna mieszkania związane z bezpośrednią pracą z mieszkańcami, w tym pracą socjalną, motywowaniem, doradztwem, pracą nad umiejętnościami społecznymi i komunikacją, co w połączeniu z innymi zadaniami wymienionymi powyżej świadczy o tym, że osoby te w praktyce zabezpieczają znaczną część usług. W ponad połowie mieszkań (55%) rolę opiekunów pełnią pracownicy socjalni, w części przypadków

prawdopodobnie z uwagi na usytuowanie mieszkań w ich rejonie działań terenowych jako pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Wsparcie mieszkańców – diagnoza, plan, kontrakt

Diagnoza potencjału i potrzeb osoby zamieszkującej w mieszkaniu jest prowadzona w 76% mieszkań. Najczęściej obejmuje ona ocenę zasobów i ograniczeń osoby, jej potrzeb w różnych sferach życia (socjalnej, zdrowotnej, emocjonalnej, zawodowej), a także określenie celu i okresu pobytu w mieszkaniu. Uwzględnia się również sytuację życiową i motywację osoby oraz jej środowisko społeczne. Część podmiotów wskazała również, iż w diagnozie korzystają również z dokumentów i opinii osób zatrudnionych w instytucjach, z którymi dana osoba już miała kontakt (takich jak koordynator pieczy zastępczej, pracownik schroniska dla bezdomnych, OPS lub PCPR).

Rysunek 5. Działania podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane związane ze wsparciem mieszkańców oraz zarządzaniem mieszkaniami (% mieszkań, N=128)

Z kolei indywidualny plan wsparcia jest przygotowywany w 60% mieszkań treningowych i wspomaganych, a jego okresowej oceny dokonuje się w 50% wszystkich mieszkań. Może on zawierać m.in: cele, plan działania, rodzaj

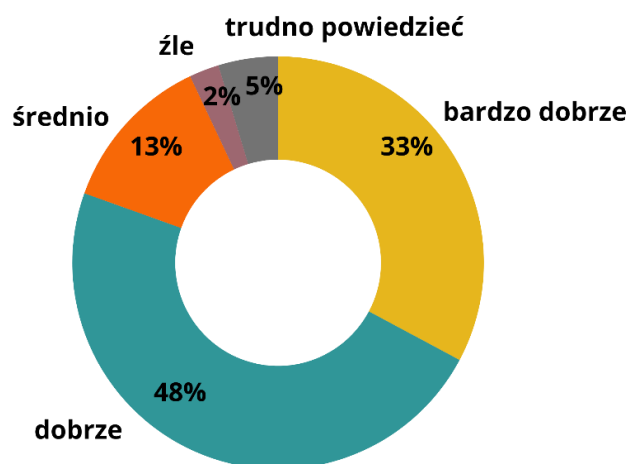
wsparcia czy jego oczekiwane efekty. Podmioty prowadzące mieszkania treningowe i wspomagane wskazały, że w okresowej ocenie indywidualnego planu wsparcia mogą uczestniczyć pracownicy socjalni z terenu zamieszkania osoby, opiekunowie mieszkań, a także specjaliści – psycholodzy, fizjoterapeuci, doradcy zawodowi i inni.

W 9 na 10 mieszkań treningowych i wspomaganych funkcjonuje formalny kontakt mieszkaniowy, a w 3 na 10 – nieformalny kontrakt mieszkaniowy, będący sposobem na uzgadnianie zasad tam panujących oparty o konsensus osób wspólnie zamieszkujących, wspólną zgodę. Przy tym w dużej części mieszkań funkcjonują oba rodzaje kontraktów – dotyczy to aż ¼ wszystkich mieszkań.

Adaptacja mieszkańców do pobytu w mieszkaniu

Osoby mieszkające w mieszkaniach wspomaganych i treningowych w województwie małopolskim adaptują się do pobytu w mieszkaniu w większości dobrze lub bardzo dobrze (81%). Ponad połowa podmiotów prowadzących mieszkania (63%) stosuje metody ułatwiające adaptację nowych mieszkańców do nowych warunków, w tym 39% stosuje 2 lub 3 metody.

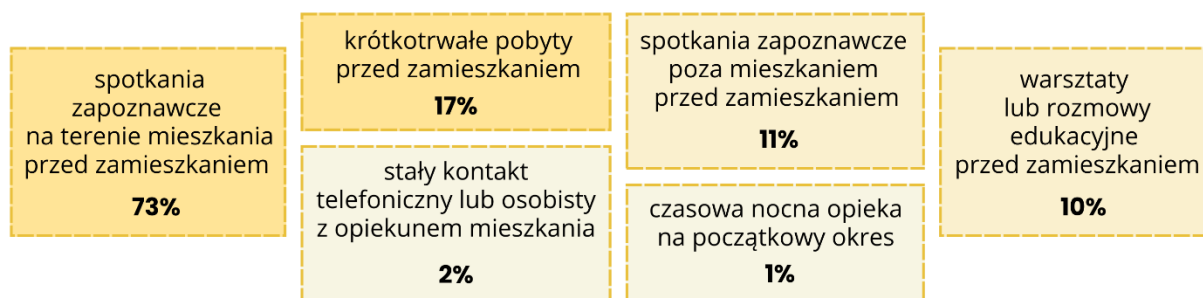
Wykres 6. Jak mieszkańcy adaptują się do pobytu w mieszkaniach wspomaganych i treningowych (% mieszkań, N=128)

Wśród podmiotów, które stosują metody ułatwiające adaptację mieszkańców większość (92%) organizuje spotkania zapoznawcze z kadrą i osobami już zamieszkującymi w mieszkaniu, które są realizowane na terenie mieszkania, a 15% podmiotów – spotkania poza terenem mieszkania.

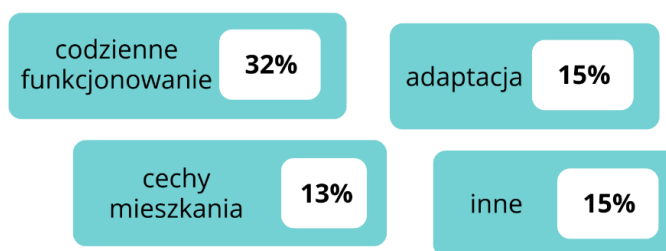
Rysunek 6. Metody ułatwiające mieszkańcom adaptację w mieszkaniach (% mieszkań, N=128)

Wśród innych metod adaptacji jakie podmioty prowadzące stosują, aby ułatwić mieszkańcom zaklimatyzowanie się w mieszkaniu wymieniono m.in. stały kontakt telefoniczny mieszkańców z opiekunem mieszkania, spotkania integracyjne, rozmowy i warsztaty z zakresu komunikacji, a także wsparcie psychologiczne.

Podmiotom prowadzącym mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce zadano również otwarte pytanie o problemy najczęściej zgłaszane przez mieszkańców.

Rysunek 7. Najczęstsze problemy związane z korzystaniem z mieszkań (% mieszkań, N=128)

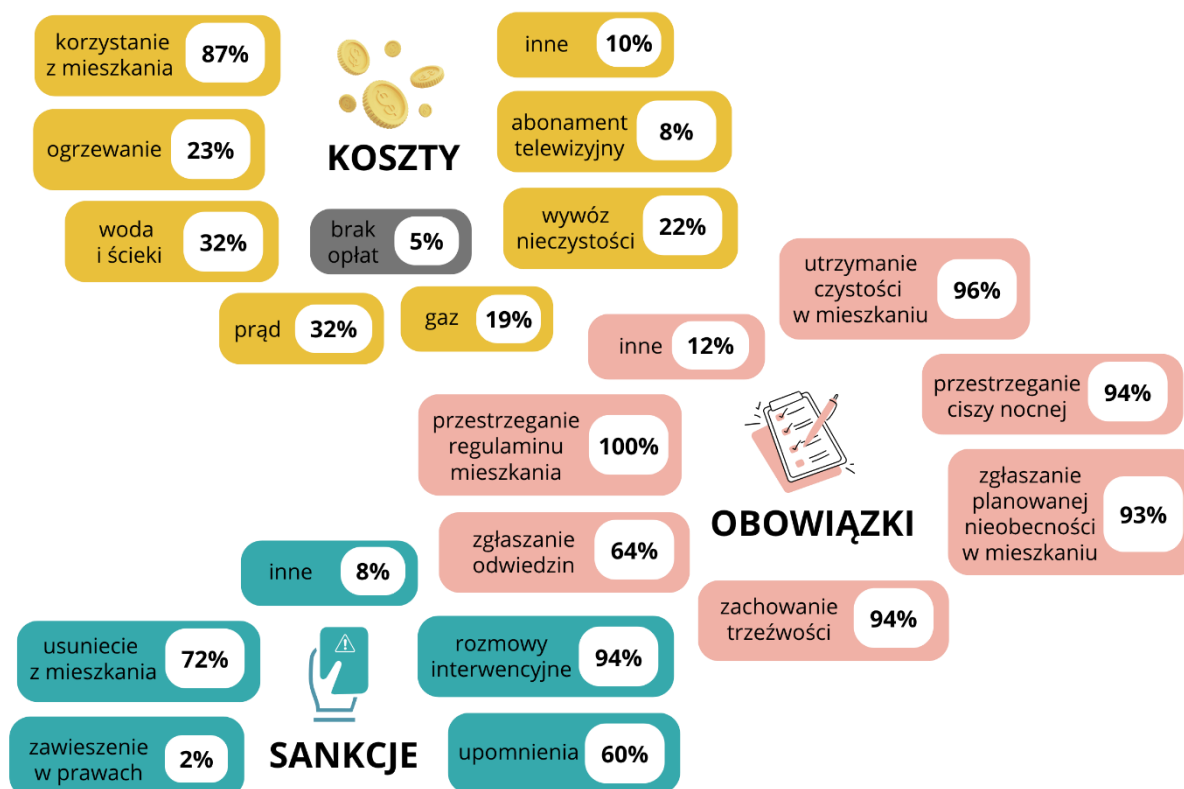
Wśród najczęstszych problemów w ocenie podmiotów były trudności związane z funkcjonowaniem mieszkań (niemal co trzecie mieszkanie) – konflikty i problemy komunikacyjne pomiędzy mieszkańcami, trudności w utrzymaniu porządku, problemy z alkoholem czy nieprzestrzeganie regulaminu mieszkania. Inne problemy wymieniane przez podmioty prowadzące to: trudności z adaptacją do nowych warunków, w tym dostosowaniem się do ram instytucjonalnych i przestrzegania norm społecznych. W części mieszkań (13%) problematyczne dla mieszkańców były cechy mieszkania i jego wyposażenie – peryferyjna lokalizacja i oddalenie od miejsc użyteczności publicznej, psucie się urządzeń użytku domowego, za mała powierzchnia czy niewystarczająca liczba miejsc do parkowania.

Obowiązki mieszkańców

Funkcjonowanie mieszkań treningowych i wspomaganych opiera się często na jasno określonych zasadach, we wszystkich mieszkaniach osoby zamieszkujące mają obowiązek przestrzegania regulaminu mieszkania.

W zdecydowanej większości mieszkań (co najmniej 9 na 10) mieszkańcy są również zobowiązani do utrzymania czystości w mieszkaniu, przestrzegania ciszy nocnej, zachowania trzeźwości czy zgłaszania z wyprzedzeniem planowanej nieobecności w mieszkaniu. Wśród innych obowiązków mieszkańców można wymienić m.in.: szanowanie prywatności innych mieszkańców, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa czy dbanie o dobro wspólne.

Rysunek 8. Partycypacja mieszkańców w kosztach utrzymania mieszkania, obowiązki mieszkańców i sankcje w mieszkaniach (% mieszkań, N=124)

W większości mieszkań (87%) osoby ponoszą koszty związane z korzystaniem z mieszkania. Wśród innych kosztów wymienionych przez podmioty prowadzące, w których pokryciu biorą udział mieszkańcy są m.in.: opłaty za wodę i ścieki (32% mieszkań), prąd (32% mieszkań), ogrzewanie (23% mieszkań), wywóz nieczystości (22% mieszkań) oraz gaz (19% mieszkań). Część podmiotów wskazała, że koszt ponoszony przez mieszkańców jest ustalany na podstawie ich dochodu. W sumie tylko 5% mieszkań nie pobiera żadnych opłat od mieszkańców.

W przypadku niestosowania się do zasad podmioty mogą zastosować wobec mieszkańca różne działania czy sankcje, których celem jest zapewnienie funkcjonowania mieszkań treningowych i wspomaganych zgodnie z przyjętymi zasadami. Wśród możliwych działań tego rodzaju najczęściej wymieniano: rozmowy interwencyjne z mieszkańcem (94% mieszkań), upomnienia (60% mieszkań) bądź w skrajnych przypadkach usunięcie z mieszkania (72% mieszkań).

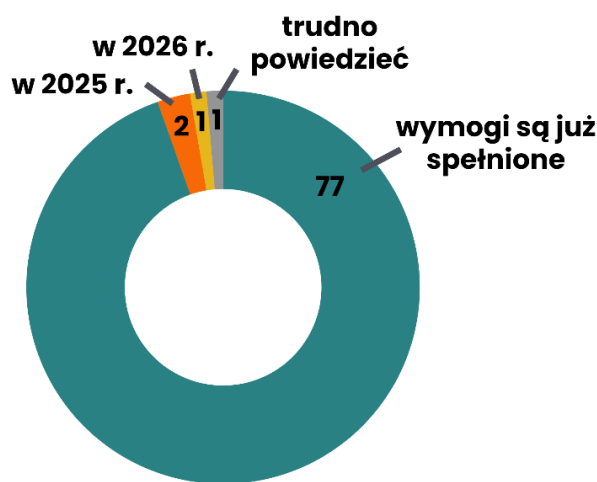
Standardy w mieszkaniach

Realizacja standardów, bariery, plany

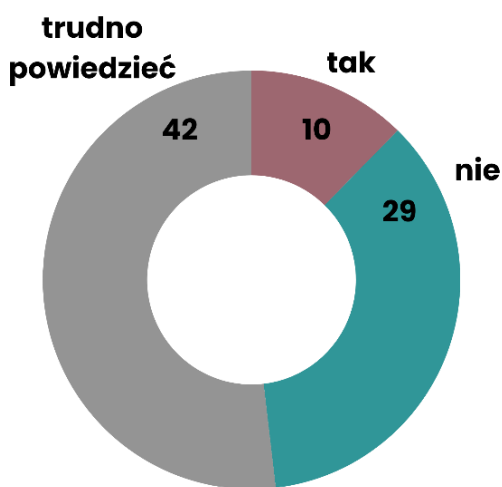
Większość podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane w Małopolsce (77, czyli 95%) wykazało, że ich mieszkania już spełniają wymóg w zakresie ograniczenia liczby osób w jednym mieszkaniu do maksymalnie 6 zgodnie z Rozporządzeniem.

Wśród pozostałych czterech podmiotów dwa planują dostosować mieszkania do tego wymogu w perspektywie najbliższego roku, czyli w 2025 r., jeden – w 2026 r., a jeden podmiot nie potrafił określić, w jakiej perspektywie to nastąpi.

Wykres 7. Planowany termin spełnienia limitu 6 osób w mieszkaniu (liczba podmiotów, N=81)

Wykres 8. Trudności w realizacji standardów (liczba podmiotów, N=81)

Połowa respondentów miała trudność z określeniem, czy któryś ze standardów obowiązujących na gruncie Rozporządzenia jest problematyczny w realizacji. Mniej więcej jeden na trzy podmioty uważał, iż żaden ze standardów nie stanowi problemu, a co ósmy przyznawał, że przynajmniej jeden ze standardów jest problematyczny w realizacji.

2 podmioty wskazały, iż problematyczne jest ograniczanie liczby miejsc w mieszkaniach, wskazując na trudności w realizacji wymogu ograniczenia liczby mieszkańców w obecnej sytuacji, biorąc pod uwagę dostępne zasoby lokalowe oraz finansowe, a także zapotrzebowanie ze strony społeczności lokalnej.

§ 6 pkt 5

Pomieszczenia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym, w którym ze wsparcia korzystają osoby niepełnosprawne, są dostosowane do ich potrzeb, a w przypadku korzystania ze wsparcia przez osoby niepełnosprawne fizycznie, pomieszczenia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym są pozbawione barier architektonicznych i dostępne dla tych osób z zewnątrz.

4 podmioty uznały za problematyczny w realizacji wymóg świadczenia usług w mieszkaniach w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie przez 7 dni w tygodniu ze względu na niewystarczające środki finansowe bądź też brak zapotrzebowania na usługi w takim wymiarze ze strony części mieszkańców.

§ 6 pkt 1

Minimalna powierzchnia użytkowa przypadająca dla jednej osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym nie może być mniejsza niż 12 m², przy czym liczba osób w mieszkaniu nie może być wyższa niż 6, a w jednym pomieszczeniu mieszkalnym nie może być wyższa niż 2.

2 podmioty miały trudności z usunięciem barier architektonicznych w obecnie używanych budynkach, wskazując na zbyt wysokie koszty bądź też brak możliwości zamontowania windy czy podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami w starszych budynkach.

§ 5

Usługi, o których mowa w § 4 pkt 1 lit. a-c*, są świadczone na rzecz osób wymagających takich usług w różnych porach dnia i adekwatnie do występujących potrzeb przez 7 dni w tygodniu, jednak nie krócej niż przez 3 godziny dziennie, w godzinach od 6:00 do 22:00.

*wsparcie osób niepełnosprawnych, seniorów oraz przewlekle chorych w codziennym funkcjonowaniu)

Rysunek 9. Bariery utrudniające dostosowanie liczby miejsc w mieszkaniu do wymogów Rozporządzenia

W mieście nie ma innych mieszkań treningowych dla tej grupy odbiorców, zmniejszenie liczby spowoduje uszczerpiecie już niewystarczających zasobów w tym zakresie.

Zbyt mała dotacja przyznawana ryczałtem na 1 osobę, niezależnie od kosztów utrzymania mieszkania, konieczność zapewnienia pracy opiekunów, specjalistów 3 godziny dziennie przez 7 dni w tygodniu za stawkę minimalnej krajowej, brak środków na bieżące remonty, doposażenie.

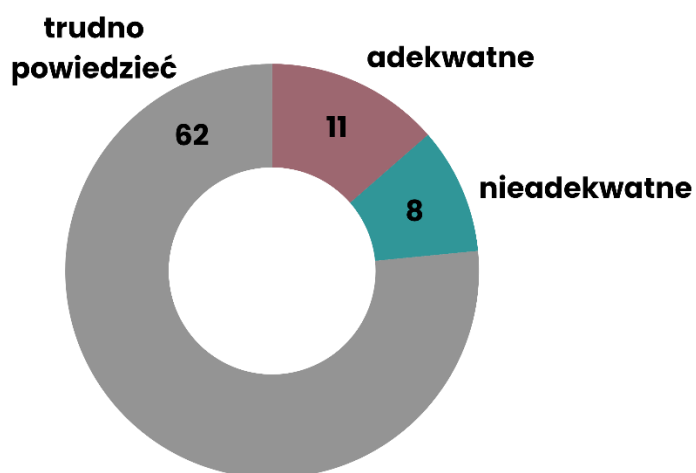
Wśród barier, które nie pozwalają dostosować liczby miejsc w mieszkaniu do tych wymogów wymieniono bariery finansowe (brak możliwości zapewnienia usług w odpowiednim wymiarze przy mniejszej liczbie osób), a także zwiększenie luki pomiędzy zapotrzebowaniem na ten rodzaj wsparcia a możliwością jego zaspokojenia przy obecnych zasobach.

Opinie organizatorów wsparcia o standardach

Dwa na trzy podmioty nie potrafiły odpowiedzieć na pytanie, czy ograniczenie liczby miejsc w mieszkaniu do 3 zgodnie z wytycznymi EFS+ w regionalnych programach na lata 2021-2027 jest adekwatne. Mniej więcej co siódmy respondent uważał, iż to ograniczenie jest adekwatne, a co dziesiąty uznawał je za nieadekwatne. Wśród argumentów za ograniczeniem liczby miejsc w mieszkaniach do trzech wymieniano większy komfort życia, warunki bardziej zbliżone do domowych oraz mniej sytuacji konfliktowych pomiędzy mieszkańcami wynikających z codziennego funkcjonowania.

Wykres 9. Ocena adekwatności limitu 3 miejsc w mieszkaniu – wytyczne EFS+ (liczba podmiotów, N=81)

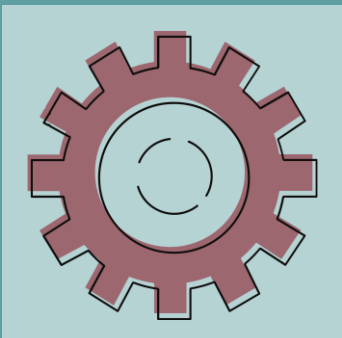

Podmioty prowadzące mieszkania uznające to ograniczenie za nieadekwatne zauważały, iż może ono sprzyjać izolacji oraz utrudniać integrację, podkreślając, iż mieszkańcy tworzą wzajemnie wspierającą się społeczność. Wspominały one również o trudnościach w utrzymaniu porządku w dużych mieszkaniach

przy mniejszej liczbie mieszkańców, szczególnie w przypadku osób starszych lub z niepełnosprawnościami. Innym argumentem przeciwko ograniczeniu liczby mieszkańców do trzech są sytuacje, w których większa liczba miejsc odpowiada potrzebom mieszkańców czy rodzin (np. w przypadku zamieszkania większej rodziny w mieszkaniu). Podkreślano również, iż wprowadzenie limitu zwiększy lukę w zaspokajaniu zapotrzebowania na pobyt w mieszkaniach treningowych i wspomaganych w społeczności lokalnej.

Nie bez znaczenia są też czynniki finansowe – ze względu to, że w części przypadków wysokość finansowania jest uzależniona od liczby mieszkańców niektóre podmioty prowadzące miałyby trudność z opłaceniem niezbędnych kosztów, w tym realizacji usług w mieszkaniach w odpowiednim wymiarze, remontem lokalu lub naprawą sprzętów użytku domowego w przypadku ich zepsucia.

Tabela 3. Zalety oraz ryzyka ograniczenia liczby miejsc w mieszkaniach do 3

	ZALETY	RYZYKA
1. Relacje i komunikacja		
	mniej sytuacji konfliktowych, łatwiejsza komunikacja między mieszkańcami	ograniczona społeczność i możliwość wzajemnego wspierania się, izolacja i mniejsza możliwość integracji mieszkańców
2. Koszty i zasoby		
	lepsze warunki, większa przestrzeń przypadająca na jednego mieszkańca	zbyt duże koszty ograniczające możliwość świadczenia opieki, niezaspokojenie potrzeb społecznych, niewykorzystanie całej przestrzeni
3. Jakość życia, funkcjonalność		
	warunki zbliżone do domowych, kameralność, większy komfort oraz wyższa jakość życia, większe poczucie bezpieczeństwa	przy mniejszej liczbie mieszkańców dla części osób duże mieszkania to wyzwanie w utrzymaniu porządku, brak możliwości wspólnego zamieszkania większych rodzin

Zdaniem 70% (55 na 78) podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane standardy obowiązujące w tych mieszkaniach powinny zależeć od specyfiki grupy docelowej (tzn. inne np. dla osób z całościowym zaburzeniem rozwoju, a inne dla osób w podeszłym wieku) i/lub od funkcji mieszkań (tzn. inne dla treningowych, a inne dla wspomaganych).

Wykres 10. Opinie podmiotów prowadzących na temat czynników, od których powinny zależeć standardy w mieszkaniach (liczba podmiotów, N=78)

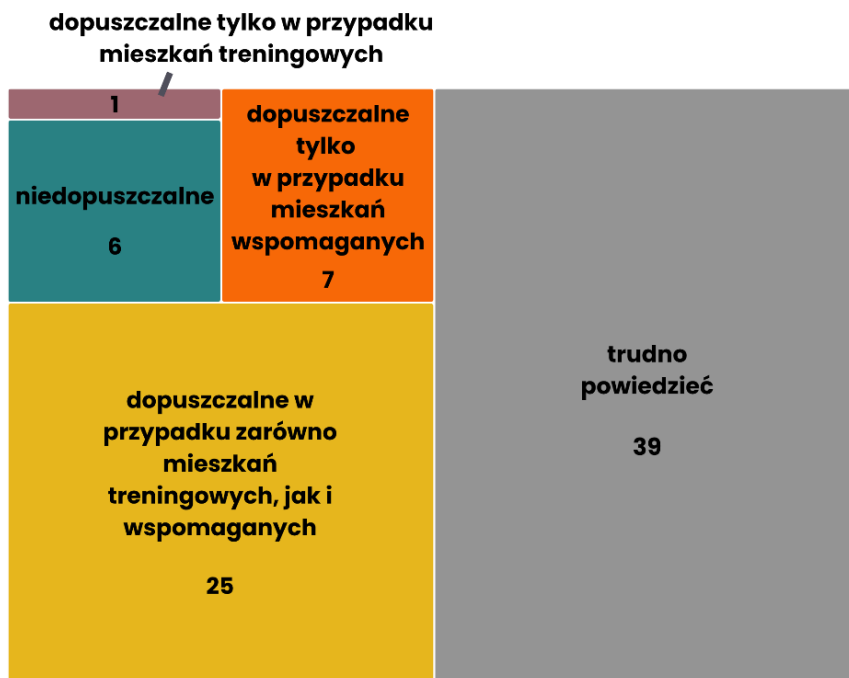

Tylko 4 podmioty (5% respondentów) wskazały, iż standardy te powinny być jednolite niezależnie od funkcji mieszkań czy grupy docelowej, dla której są przeznaczone. Z kolei co czwarty podmiot nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Znaczna część respondentów (50%, 39 na 78) miała trudność z udzieleniem odpowiedzi na pytanie, czy powinno być dopuszczalne lokowanie mieszkania treningowego lub wspomagane na tej samej nieruchomości co placówka opieki instytucjonalnej. Wśród podmiotów prowadzących, które miały zdanie na ten temat, większość wskazała, iż powinno to być dopuszczalne w przypadku zarówno mieszkań treningowych, jak i wspomaganych.

Wykres 12. Opinie podmiotów prowadzących na temat dopuszczalności lokowania mieszkania na jednej nieruchomości z placówką opieki instytucjonalnej (liczba podmiotów, N=78)

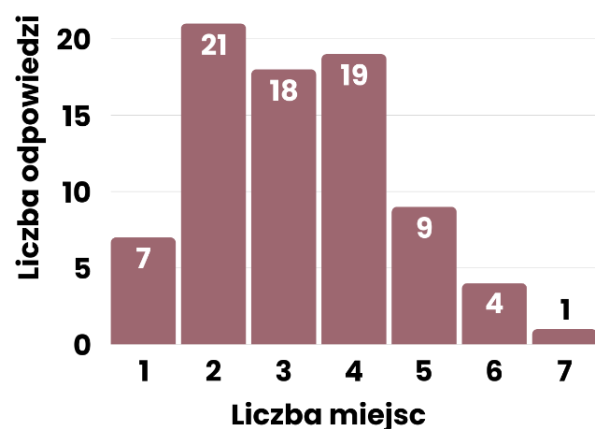

Ogólnie rzecz biorąc większa część podmiotów prowadzących mieszkania akceptuje lokowanie w bezpośredniej bliskości do placówki opieki instytucjonalnej mieszkań wspomaganych (32 na 78, czyli

41% respondentów), aniżeli treningowych (26 na 78, czyli 33% respondentów). Zdaniem 8% (6 na 78) podmiotów nie powinno to być dopuszczalne niezależnie od typu mieszkania.

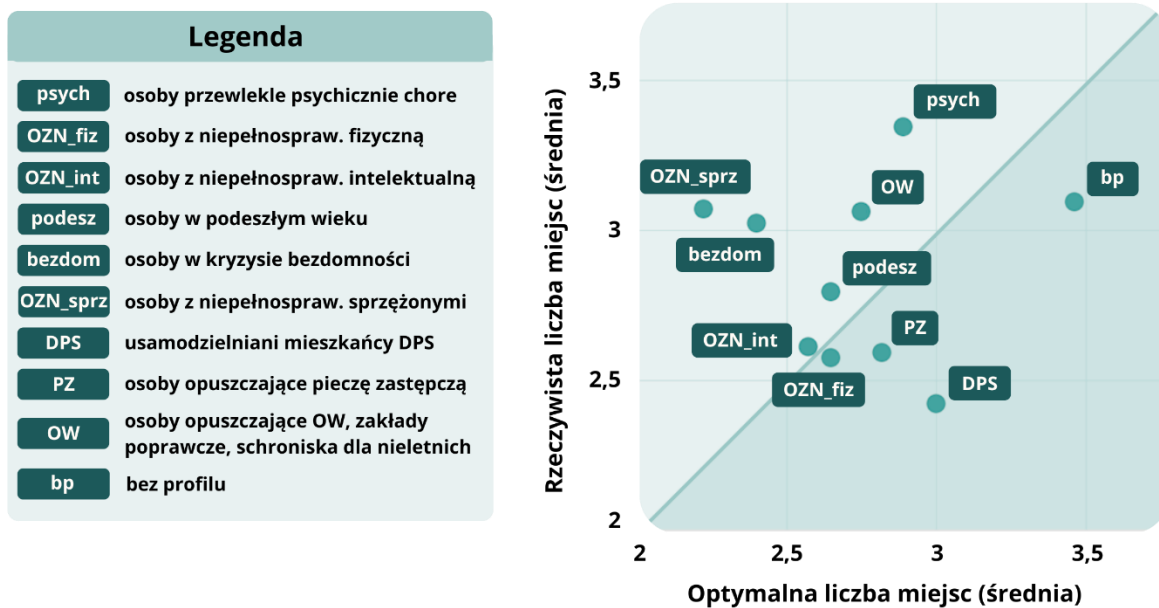
Odpowiedzi dotyczące optymalnej liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych wskazują, iż najczęściej wskazywano od 2 do 4 miejsc (73% wskazań, 58 na 79). Mieszkania jednoosobowe są postrzegane jako optymalne przez 9% przedstawicieli mieszkań (7 na 79), podobnie większa liczba miejsc (5, 6 lub 7) jest wskazywana przez niewielki odsetek respondentów.

Wykres 11. Opinie podmiotów prowadzących na temat optymalnej liczby osób w mieszkaniu (liczba podmiotów, N=79)

Wykres 13. Optymalna liczba miejsc w mieszkaniu w opinii podmiotów a rzeczywista liczba miejsc w mieszkaniu w zależności od grupy docelowej (średnia z odpowiedzi podmiotów prowadzących mieszkania dla danej grupy)

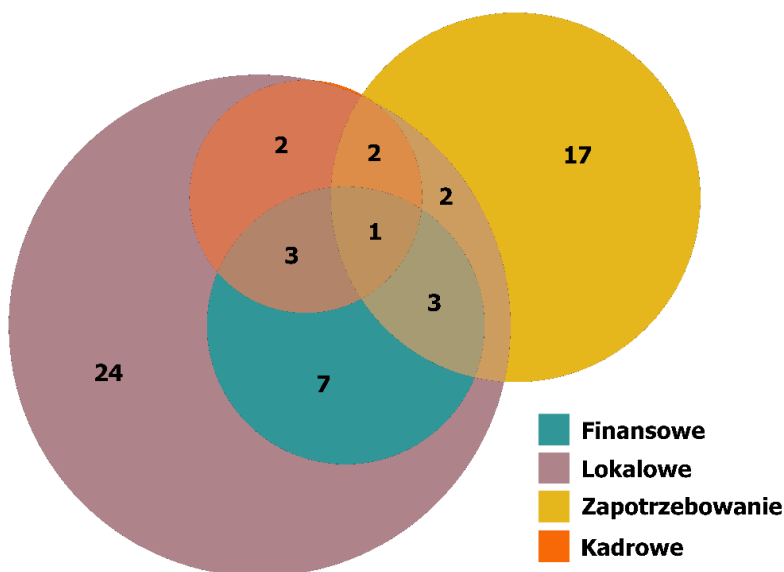

Wykres 13 zestawia liczbę miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych dostępnych dla różnych grup odbiorców (na osi pionowej) z optymalną liczbą miejsc w opinii podmiotów je prowadzących względem liczby mieszkań (na osi poziomej). Przekątna wykresu symbolizuje równowagę pomiędzy faktyczną a optymalną liczbą miejsc – punkty położone powyżej przekątnej oznaczają grupy, dla których liczba miejsc w mieszkaniu w opinii podmiotów jest za duża, natomiast punkty poniżej – te, w których optymalna liczba miejsc w opinii podmiotów jest wyższa niż rzeczywista.

Najlepiej dopasowane do optymalnej liczby osób w mieszkaniu pod tym względem w opinii podmiotów są mieszkania przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością intelektualną lub fizyczną (średnio ok. 2,6 miejsca), a najmniej – osób z niepełnosprawnością sprzężoną (rzeczywista liczba miejsc – średnio ponad 3, optymalna – średnio 2,2), osób przewlekle psychicznie chorych (rzeczywista liczba miejsc – średnio ok. 3,4, optymalna – nieco mniej niż 3) oraz usamodzielnianych mieszkańców DPS (rzeczywista liczba miejsc – średnio niecałe 2,5, optymalna – średnio 3).

Podmioty prowadzące: wyzwania i potrzeby

Rysunek 10. Problemy z uruchomieniem kolejnych mieszkań (liczba podmiotów, N=61)

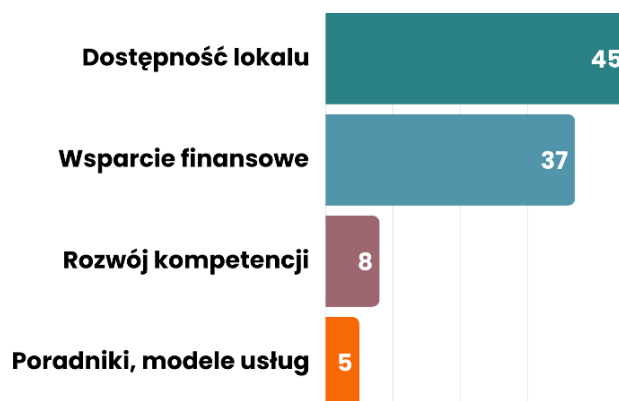
* Liczba podmiotów, których dotyczy rysunek (61) jest mniejsza od liczby podmiotów odpowiadających na pytanie (63) ponieważ: 1 odpowiedź należy do kategorii „inne”; 1 odpowiedź (wyłącznie problemy finansowe oraz kadrowe) nie mogła zostać pokazana ze względu na ograniczenia diagramu Venna.

63 respondentów (78% próby) wskazało na występowanie problemów utrudniających uruchomienie kolejnych mieszkań wspomaganych bądź treningowych. Najczęściej wskazywano na problemy lokalowe (44 podmioty, w tym 43 – brak lokalu, 23 – wysokie koszty adaptacji lokalu) oraz brak zapotrzebowania na tę formę wsparcia ze strony społeczności

lokalnej lub obawa, że koszty odpłatności za usługę będą zbyt wysokie dla korzystających – 22 podmioty.

Wśród podmiotów prowadzących, mających problemy lokalowe, 19 jednostek, czyli 43%, doświadczało również problemów finansowych (brak środków finansowych lub dostępu do długoterminowych źródeł finansowania mieszkań w budżecie samorządu,

Wykres 14. Warunki uruchomienia kolejnych mieszkań w opinii podmiotów prowadzących (liczba podmiotów, N=63)

skomplikowane warunki związane z pozyskaniem środków zewnętrznych) oraz kadrowych (brak pracowników, problemy rekrutacyjne, czy też niewystarczające kompetencje już zatrudnionych pracowników).

Aby uruchomić kolejne mieszkania treningowe i wspomagane, podmioty prowadzące jako główne warunki wskazały dostępność lokalu oraz dostępność finansowania (w tym dostęp do stabilnego, długofalowego dofinansowania zadania ze środków publicznych).

Zdecydowanie rzadziej wymieniano takie warunki, jak rozwój kompetencji kadr – w tym poznanie dobrych praktyk – oraz dostęp do modeli realizacji usługi oraz materiałów edukacyjnych związanych z organizacją i prowadzeniem usługi.

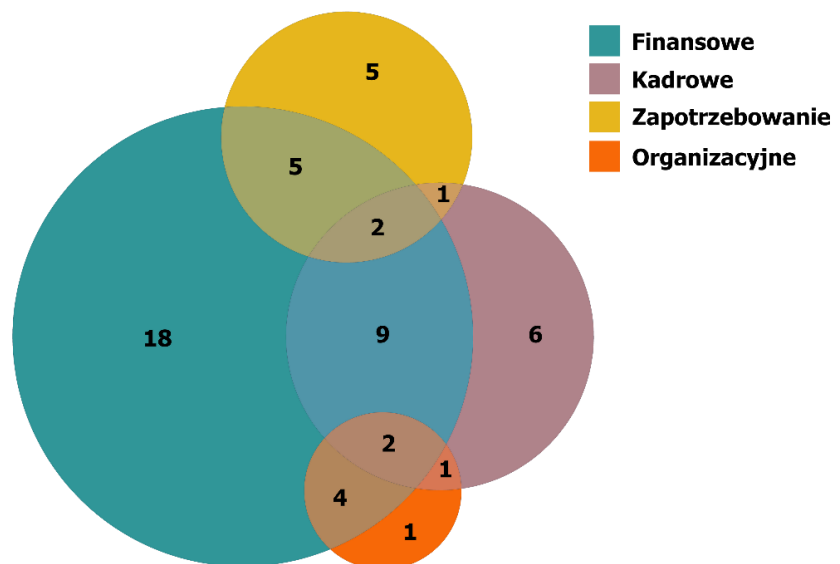
56 podmiotów (69% próby) doświadczyło trudności w związku z prowadzeniem mieszkań treningowych lub wspomaganych oraz świadczeniem w nich usług.

Najczęściej wskazywano brak wystarczających środków finansowych na realizację usług w mieszkaniach, niezbędne remonty lub bieżące funkcjonowanie

(40 podmiotów). Łącznie 36 podmiotów wymieniło inne problemy, w tym 22 – również problemy finansowe.

Trudnościom związanym z finansowaniem tej formy wsparcia towarzyszyły zatem nierzadko innego rodzaju utrudnienia – w szczególności

Rysunek 11. Problemy utrudniające świadczenie wsparcia (liczba podmiotów, N=54)

* Liczba podmiotów, których dotyczy rysunek (54) jest mniejsza od liczby podmiotów odpowiadających na pytanie (56) ponieważ 2 odpowiedzi należą do kategorii „inne”.

problemy kadrowe (niewystarczająca liczba pracowników, rotacja kadr, trudności związane z zatrudnieniem osób o właściwych kompetencjach i doświadczeniu lub specjalistów, takich jak psycholog czy rehabilitant), problemy związane z zapotrzebowaniem na usługi (czyli brak chętnych do skorzystania z nich) oraz problemy organizacyjne (w tym w zakresie zapewnienia usług w weekendy i święta, postępująca formalizacja i procedury, a w przypadku podmiotów prowadzących mieszkania na zlecenie gmin – trudności we współpracy z OPS/CUS kierującymi osoby na pobyt w mieszkaniu).

Wśród rodzajów wsparcia potrzebnych podmiotom prowadzącym mieszkania, aby realizować usługę w postaci mieszkań treningowych i wspomaganych, respondenci wskazywali przede wszystkim wsparcie finansowe na potrzeby adaptacji lub remontu lokali, funkcjonowanie bieżące oraz w okresie trwałości po zakończeniu finansowania ze środków europejskich (73% wszystkich podmiotów).

Wśród innych sposobów wsparcia, które podmioty prowadzące mieszkania oceniały jako potrzebne były wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z innymi podmiotami realizującymi

podobne usługi

(np. poprzez wizyty studyjne

lub za pośrednictwem

platformy/sieci zrzeszającej

realizatorów wsparcia)

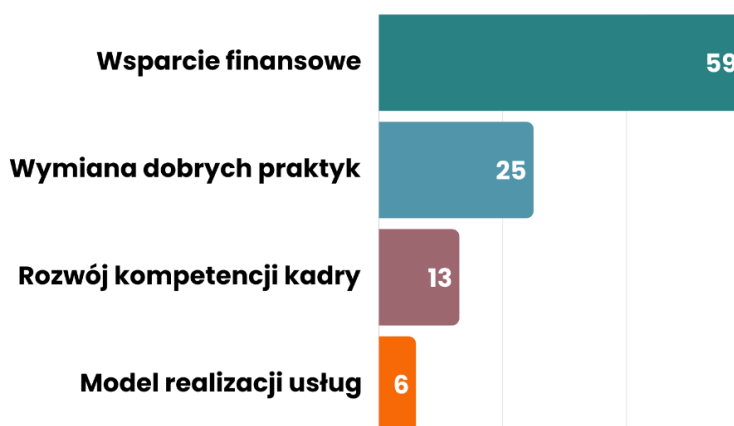
oraz działania nakierowane

na rozwój kompetencji kadr

(doradztwo, szkolenia,

superwizje).

Wykres 15. Wsparcie potrzebne, aby prowadzić mieszkania (liczba podmiotów, N=66)

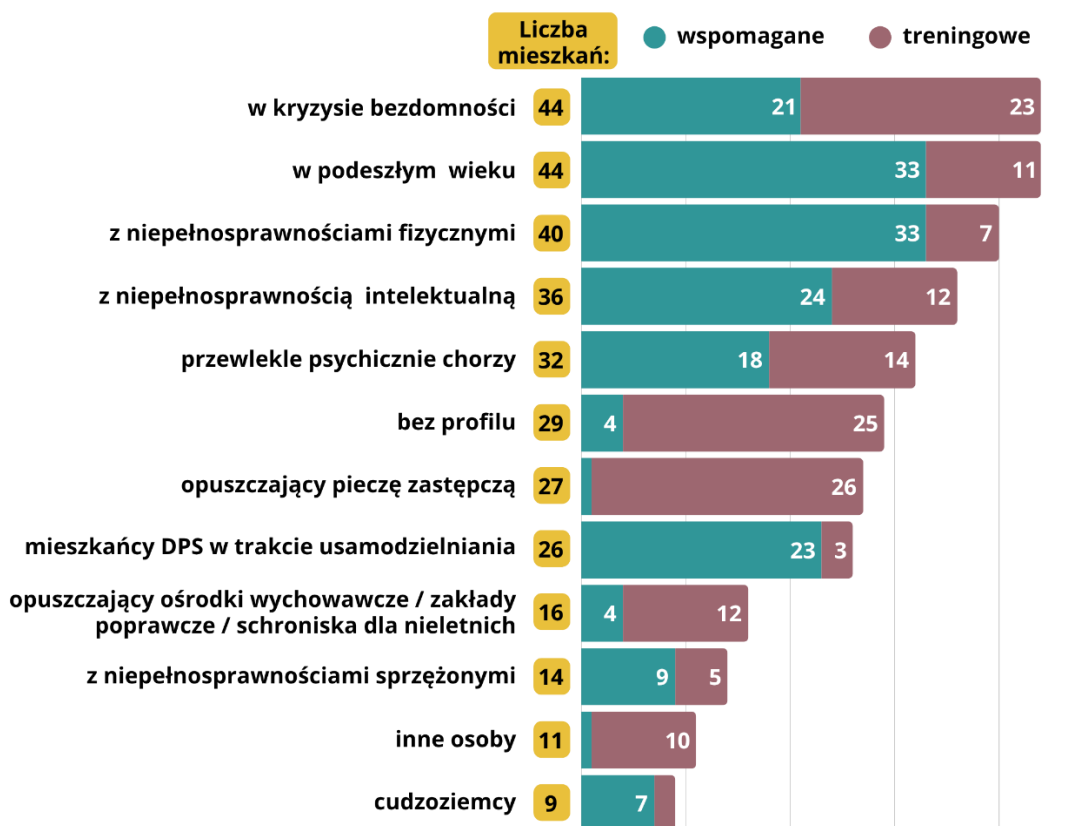

Beneficjenci mieszkań

Profile mieszkań treningowych i wspomaganych

Wykres 16 prezentuje liczbę mieszkań wspomaganych i treningowych, które są przeznaczone dla danego typu odbiorców. Część mieszkań skierowana jest więcej niż do jednej grupy adresatów.

Wykres 16. Liczba mieszkań wspomaganych i treningowych przeznaczonych dla różnych grup beneficjentów (N=148)

W sumie 7% mieszkań wspomaganych, a prawie 27% mieszkań treningowych nie ma konkretnego profilu odbiorców. Wśród mieszkań, których profil był przez podmioty prowadzące określony, najczęściej spośród było przeznaczonych dla osób w kryzysie bezdomności (44 mieszkania, czyli 30% wszystkich mieszkań), w podeszłym wieku (44 mieszkania – 30% wszystkich mieszkań) oraz z niepełnosprawnościami fizycznymi (40 mieszkań – 27% wszystkich mieszkań).

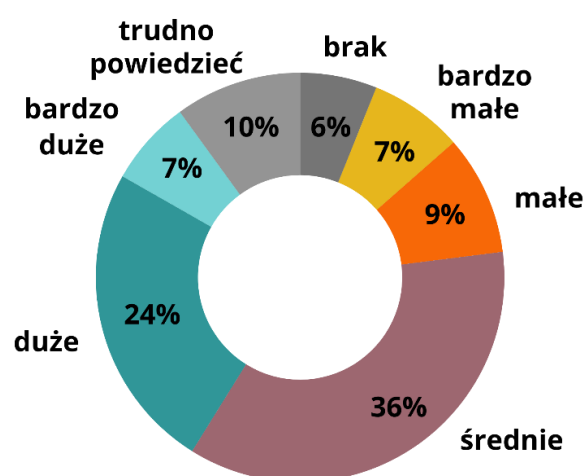

Warto zwrócić uwagę również na typ mieszkań przeznaczonych dla poszczególnych grup odbiorców. Niektórym z nich są dedykowane mieszkania przeważnie jednego typu – jest tak na przykład w przypadku osób starszych, osób z niepełnosprawnościami fizycznymi czy wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, co wskazuje na spójność i stosunkowo wysoką jednorodność potrzeb osób należących do tych grup (choć pogłębionej analizy kryteriów decydujących o kwalifikacji do mieszkań wymagają wyjątki – mieszkania treningowe przeznaczone dla osób starszych czy mieszkania wspomagane przeznaczone dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej). Inne grupy z kolei – osoby w kryzysie bezdomności czy przewlekłe psychicznie chore – mają dostęp w podobnym stopniu zarówno do mieszkań treningowych, jak i wspomaganych, co może wskazywać na zróżnicowane potrzeby osób należących do tych grup.

Oceniając zainteresowanie społeczności lokalnej pobylem w mieszkaniach treningowych i wspomaganych w większości jest ono średnie (36%), a także duże lub bardzo duże (31%). W mniejszej liczbie mieszkań zainteresowanie pobylem oceniane jest jako małe lub bardzo małe (16%), jego brak określiło tylko 6%.

W sumie prawie 52% badanych, czyli podmiotów, które określiły, że zainteresowanie wśród społeczności lokalnej jest niewielkie, brakuje go lub trudno było je określić, zostało zapytanych o to, jakie według nich są tego przyczyny. Wśród wymienionych przykładów najczęściej pojawiały się odpowiedzi, które były związane ze specyfiką środowiska, takie jak brak potrzeb ze strony potencjalnych beneficjentów, brak osób spełniających kryteria

Wykres 17. Zainteresowanie pobylem w mieszkaniu w społeczności lokalnej (% mieszkań, N=148)

zamieszkania w mieszkaniu czy też korzystanie przez potencjalnych odbiorców wsparcia z innych dostępnych możliwości (powrót do środowiska, wyjazd do innego miasta) – odpowiedzi takich udzieliło 26% respondentów, którym zadano pytanie. Innym czynnikiem była nieodpowiednia lokalizacja mieszkania (na obszarach wiejskich, słabo skomunikowanych, znajdujące się na terenie placówki instytucjonalnej) – wskazało na nią 12% respondentów, którym zadano pytanie. Wreszcie respondenci wskazywali na brak wystarczającej wiedzy potencjalnych beneficjentów o tej formie wsparcia lub jej przeznaczeniu (postrzeganie jej jako łatwego sposobu na uzyskanie miejsca do zamieszkania) – 12%, konieczność dostosowania się do obowiązujących w mieszkaniach zasad, obawy przed izolacją lub nieporadzeniem sobie w nowej sytuacji. 5% respondentów udzieliło innych odpowiedzi (brak efektywnej współpracy w systemie pomocy społecznej, brak możliwości świadczenia w mieszkaniu całodobowej opieki, której wymaga stan zdrowia części potencjalnych odbiorców).

Tabela 4. Przyczyny niskiego zainteresowania pobytem w mieszkaniu wśród społeczności lokalnej (% podmiotów, N=42)

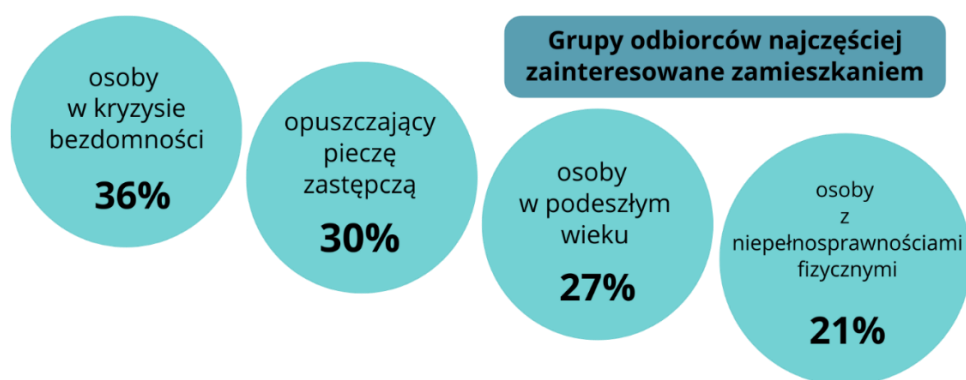
26%	12%	12%	5%	5%
Brak potrzeb ze strony osób, które mogłyby ubiegać się o zamieszkanie	Nieodpowiednia lokalizacja, w tym specyfika obszarów wiejskich	Brak wystarczającej wiedzy o możliwości lub zasadach korzystania z mieszkań	Konieczność dostosowania się do panujących w mieszkaniach zasad	Obawy o poradzenie sobie w nowej sytuacji, obawa przed izolacją

Ponad jedna trzecia (36%) podmiotów udzielających odpowiedź na to pytanie miało problem, żeby określić przyczyny małego zainteresowania mieszkaniem lub jego braku. Taka sytuacja sugeruje brak pracy diagnostycznej i planistycznej dla właściwego wykorzystania zasobu.

Nieco ponad 65% badanych wymieniało co najmniej jedną z grup, które ich zdaniem najczęściej zainteresowane są mieszkaniami wspomagаныmi lub treningowymi. Najwięcej uczestników badania wskazało osoby w kryzysie bezdomności (36%). Kolejnymi wymienianymi grupami byli: opuszczający pieczę zastępczą (30%) oraz osoby w podeszłym wieku (27%).

Rysunek 12. Grupy odbiorców najczęściej zainteresowane zamieszkaniem (% podmiotów, N=81)

Określając jakie grupy są priorytetowe według badanych z punktu widzenia prognozowanego zapotrzebowania, najwięcej wskazało osoby w podeszłym wieku (43%). Kolejne grupy wskazywane jako priorytetowe to: osoby w kryzysie bezdomności (38%), opuszczające pieczę zastępczą (37%), osoby z niepełnosprawnościami fizycznymi (32%) i przewlekłe psychicznie chore (31%). Osoby w kryzysie bezdomności, opuszczające pieczę zastępczą, w podeszłym wieku oraz doznające przemocy to grupy najczęściej wymieniane jako priorytetowe oraz najczęściej zainteresowane zamieszkaniem w mieszkaniach. Warto odnotować jest fakt, iż w lutym 2024 r. jedynie 3% osób w kryzysie bezdomności w Polsce przebywało w mieszkaniach treningowych i wspomaganych⁶.

⁶ Źródło: MRPiPS (2025). „Opracowanie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób nią zagrożonych (Działanie 4.13)”. <https://www.rozwojspoleczny.gov.pl/strony/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/nabory/roczne-plany-dzialania/roczne-plany-dzialania-na-2025-rok/ministerstwo-rodziny-pracy-i-polityki-spoecznej/>

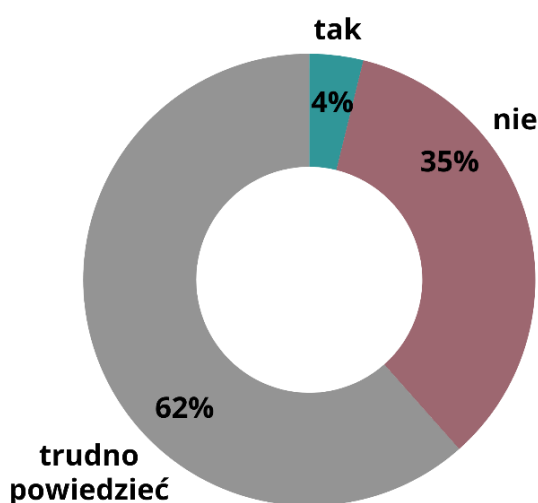
Na pytanie o to czy osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu mogą być grupą docelową mieszkań wspomaganych, większość podmiotów udzieliło odpowiedzi trudno powiedzieć (62%).

Rysunek 13. Grupy określone przez badanych jako priorytetowe z punktu widzenia prognozowanego zapotrzebowania na pobyt w mieszkaniu (% podmiotów, N=81)

W sumie 35% badanych uważa, że osoby te nie mogą być grupą docelową mieszkań wspomaganych, a tylko 4% uważa, że mogą być. Wśród powodów, dlaczego nie jest to możliwe, podmioty wymieniały najczęściej, że pobyt w innych instytucjach może być bardziej adekwatny dla osób wymagających opieki całodobowej, w tym nieprzystosowanie formy mieszkań treningowych

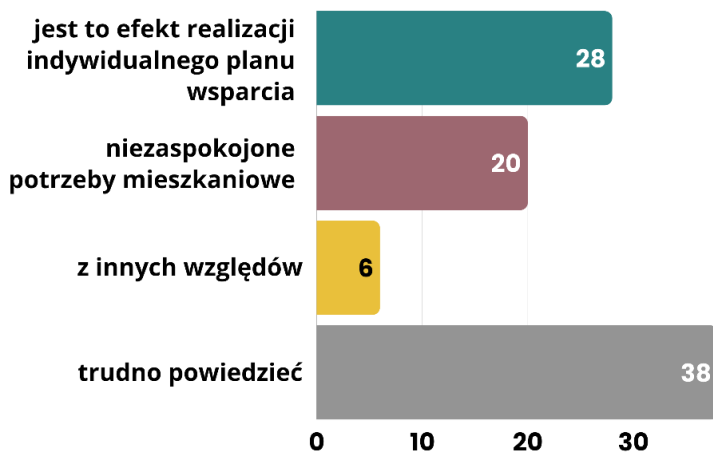
Wykres 18. Opinia podmiotów na temat tego, czy osoby wymagające całodobowej opieki mogą być grupą docelową mieszkań wspomaganych (% podmiotów, N=78)

i wspomaganych do świadczenia całodobowej opieki (21% podmiotów), a także kwestie organizacyjne, takie jak trudność w zapewnieniu usług w tym wymiarze ze względu na ograniczenia kadrowe i finansowe (17% podmiotów). Zapytani o warunki pod jakimi mieszkanie wspomagane może

Rysunek 14. Warunki pod jakimi mieszkanie wspomagane może stać się docelowym miejscem do prowadzenia niezależnego życia w opinii badanych (liczba podmiotów, N=78)

nie jest niezależne życie. Realizację indywidualnego planu wsparcia jako warunek tego, że mieszkanie wspomagane może stać się docelowym miejscem do życia, podało 36% podmiotów. Niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe (brak mieszkania) wskazało 26% badanych.

stać się docelowym miejscem do życia niemal połowa badanych udzieliła odpowiedzi trudno powiedzieć.

Badani mieli możliwość wskazania kilku warunków. Jeden warunek wskazało 35% podmiotów, a co najmniej dwa warunki – 15%. Jeden podmiot wskazał, że nie jest to możliwe, gdyż życie w mieszkaniu wspomaganim to

Oferta mieszkań dla różnych grup odbiorców

Nie ma jednej recepty na dobre mieszkanie – bo potrzeby ludzi bywają bardzo różne – inne wśród młodych dorosłych wkraczających w samodzielność, a jeszcze inne wśród osób z niepełnosprawnościami czy w kryzysie bezdomności.

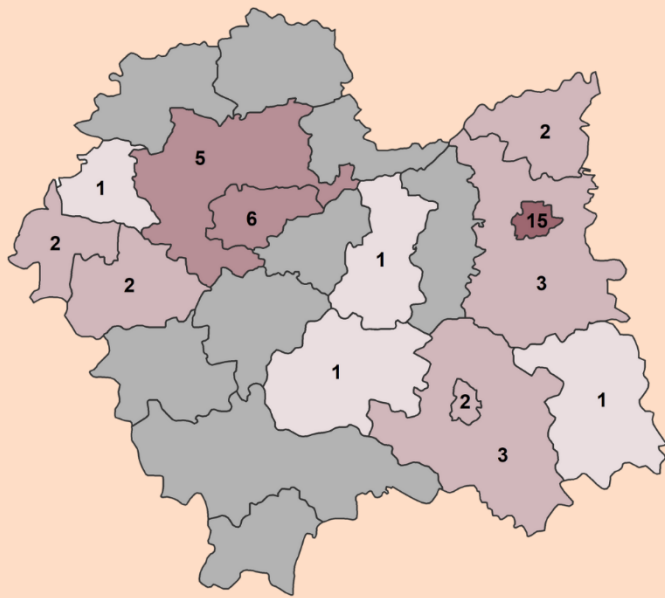
W dalszej części raportu przyglądamy się, jak wygląda oferta mieszkań treningowych i wspomaganych dla różnych grup osób – kto je prowadzi, gdzie się znajdują i jakie usługi oferują mieszkańcom. Dane są przedstawione w postaci infografik poczynając od grupy, która ma do dyspozycji największą liczbę mieszkań (osoby starsze). Na końcu znajduje się charakterystyka mieszkań bez profilu oraz informacja o tym, jak różne grupy funkcjonują w mieszkaniach, jak się adaptują do nowej sytuacji oraz jakich doświadczają problemów.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Osoby w podeszłym wieku

44 mieszkania

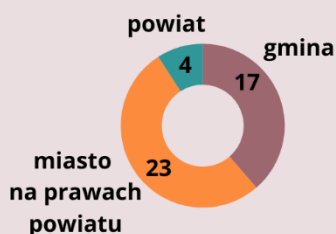

Podstawowe cechy

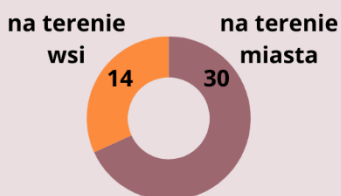
Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

73% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

- 73% osoby z niepełnosprawnością fizyczną
- 59% osoby w kryzysie bezdomności
- 55% osoby z niepełnosprawnością intelektualną
- 52% usamodzielniani mieszkańcy DPS

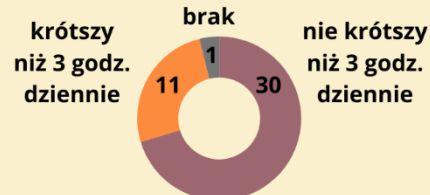
Zainteresowanie pobylem

* trudno powiedzieć

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 100% praca socjalna
- 74% usługi opiekuńcze
- 69% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 69% psychologiczne
  - 43% prawne
  - 2% rodzinne
- 52% usługi asystenckie

Osoby w podeszłym wieku w województwie małopolskim mają możliwość zamieszkania w 44 mieszkaniach, w tym przede wszystkim w mieszkaniach wspomaganych. Większość mieszkań przeznaczonych dla seniorów prowadzonych jest przez miasta na prawach powiatu. W większości mieszkania dla tej grupy osób znajdują się zatem na terenach miejskich oraz są dobrze skomunikowane z miejscami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań oferujących miejsca dla osób starszych znajduje się w Tarnowie.

W sumie w 80% mieszkań przeznaczonych dla seniorów stosowane są metody ułatwiające im adaptację w nowych warunkach. Większość tego typu mieszkań przeprowadza także diagnozę potencjału i potrzeb mieszkańców. W co trzecim mieszkaniu przeznaczonym dla osób starszych przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia.

Większość mieszkań dostępnych dla osób starszych oferuje usługi przez 7 dni w tygodniu oraz w wymiarze nie krótszym niż 3 godziny dziennie. We wszystkich mieszkaniach dla osób starszych oferowana jest praca socjalna, a inne najczęściej realizowane to usługi opiekuńcze oraz poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne i prawne).

Mieszkania dla seniorów są również w większości przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi, w kryzysie bezdomności, z niepełnosprawnością intelektualną oraz usamodzielnianych mieszkańców DPS.

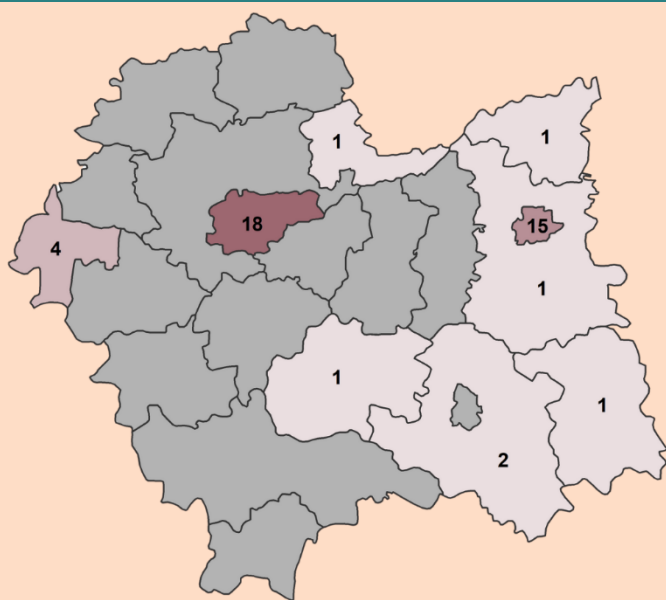
Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach z profilem dla seniorów jest w większości duże lub średnie (po 17 wskazań).

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

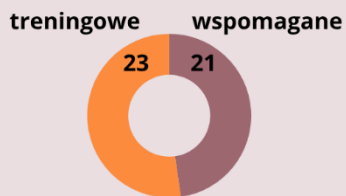
Osoby w kryzysie bezdomności

44 mieszkania

Podstawowe cechy

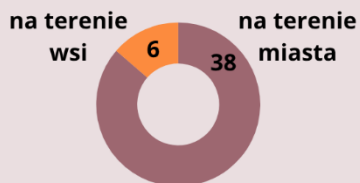
Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

86% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

% mieszkań przeznaczonych również innych grup:

- 59% osoby w podeszłym wieku
- 52% osoby z niepełnosprawnością fizyczną
- 50% osoby z niepełnosprawnością intelektualną
- 43% usamodzielniani mieszkańcy DPS

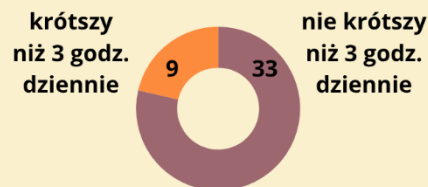
Zainteresowanie pobylem

* trudno powiedzieć

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 100% praca socjalna
- 74% usługi asystenckie
- 57% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 57% psychologiczne
  - 50% prawne
  - 2% rodzinne
- 45% usługi opiekuńcze

Dla osób w kryzysie bezdomności w województwie małopolskim przeznaczone są 44 mieszkania, w tym 23 mieszkania wspomagane, treningowe i o 2 mniej wspomaganych. W większości mieszkania dla tej grupy docelowej prowadzą miasta na prawach powiatu. Zdecydowana większość mieszkań o tym profilu znajduje się na terenie miasta. W sumie 86% mieszkań przeznaczonych dla tej grupy odbiorców jest dobrze skomunikowana z miejscami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań dla osób w kryzysie bezdomności oferowanych jest w Krakowie oraz Tarnowie.

W większości mieszkań dla osób w kryzysie bezdomności przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców oraz stosuje się metody umożliwiające ich adaptację w mieszkaniu. W ponad połowie z nich przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia.

Nieco ponad połowa mieszkań dla tej grupy docelowej oferuje usługi przez 7 dni w tygodniu, a nieco mniej 5 dni w tygodniu. Niemal w 80% mieszkań ich wymiar jest nie krótszy niż 3 godziny dziennie. We wszystkich mieszkaniach dla osób w kryzysie bezdomności oferowana jest praca socjalna. Inne najczęściej realizowane to usługi asystenckie, poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne i prawne) oraz usługi opiekuńcze.

Mieszkania dla osób w kryzysie bezdomności są również w większości przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną lub intelektualną oraz usamodzielnianych mieszkańców DPS.

Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach dla osób w kryzysie bezdomności w przypadku większości mieszkań było oceniane przez podmioty je prowadzące jako duże.

Osoby z niepełnosprawnościami fizycznymi w Małopolsce mają możliwość zamieszkania w 40 mieszkaniach, w tym przede wszystkim w mieszkaniach wspomaganych. Większość mieszkań przeznaczonych dla tej grupy prowadzonych jest przez miasta na prawach powiatu. W większości mieszkania znajdują się na terenie miasta. Są one najczęściej dobrze skomunikowane z miejscami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań oferujących miejsca dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi znajduje się w Tarnowie.

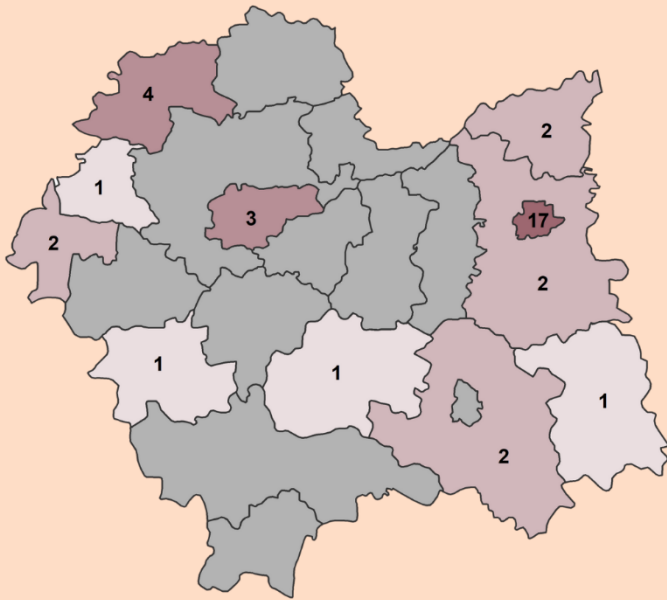
W większości mieszkań przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców oraz stosowane są metody ułatwiające adaptację. W nieco ponad 30% mieszkań przeznaczonych dla tej grupy przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia. Większość mieszkań oferuje usługi przez co najmniej pięć dni w tygodniu, w tym najczęściej przez 7 dni w tygodniu. Zdecydowana większość mieszkań dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi oferuje usługi w wymiarze nie krótszym niż 3 godziny dziennie. We wszystkich mieszkaniach dla tej grupy oferowana jest praca socjalna, a inne najczęściej realizowane to poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne i prawne), usługi asystenckie i opiekuńcze.

Mieszkania dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi są również najczęściej przeznaczone dla seniorów, osób z niepełnosprawnością intelektualną, usamodzielnianych mieszkańców DPS oraz osób przewlekle psychicznie chorych.

Zainteresowanie pobytem w mieszkaniach z profilem dla osób z niepełnosprawnościami fizycznymi jest w większości duże lub średnie.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

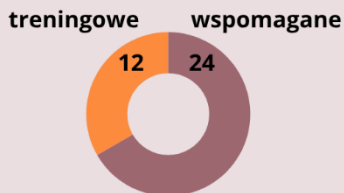

36 mieszkań

Podstawowe cechy

Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

75% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

- 72% osoby z niepełnosprawnością fizyczną
- 67% osoby w podeszłym wieku
- 61% osoby w kryzysie bezdomności
- 53% usamodzielniani mieszkańcy DPS

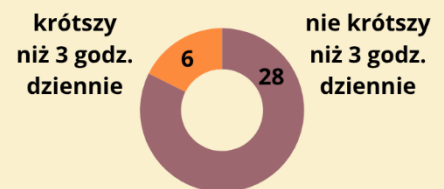
Zainteresowanie pobytem

* trudno powiedzieć

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 88% praca socjalna
- 85% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 85% psychologiczne
  - 53% prawne
  - 3% rodzinne
- 76% usługi opiekuńcze
- 68% usługi asystenckie

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają możliwość zamieszkania w 36 mieszkaniach na terenie Małopolski. Co istotne, dwie trzecie z nich stanowią mieszkania wspomagane, co może wskazywać na utrwalone postrzeganie tej grupy jako wymagającej wsparcia przeważnie opiekuńczego bez rokowań na osiągnięcie kompetencji pozwalających na usamodzielnienie lub jako potencjalnych odbiorców usług instytucjonalnych świadczonych m.in. przez DPS.

Ponad połowę mieszkań przeznaczonych dla tej grupy prowadzonych jest przez miasta na prawach powiatu. Większość mieszkań znajduje się na terenie miasta, w miejscach dobrze skomunikowanych z obiektami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań oferujących miejsca dla osób z niepełnosprawnością intelektualną znajduje się w Tarnowie.

W większości mieszkań przeznaczonych dla tej grupy przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców oraz stosowane są metody ułatwiające im adaptację. W mniej niż połowie mieszkań przygotowywany jest też indywidualny plan wsparcia.

Zdecydowana większość mieszkań dla tej grupy docelowej oferuje usługi przez co najmniej 5 dni w tygodniu, przy czym najczęściej przez 7 dni w tygodniu oraz w wymiarze nie krótszym niż 3 godziny dziennie. W mieszkaniach tego typu najczęściej świadczona jest praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne i prawne) oraz usługi opiekuńcze i asystenckie.

Mieszkania dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przeznaczone są również najczęściej dla osób: z niepełnosprawnością fizyczną, w podeszłym wieku, w kryzysie bezdomności oraz usamodzielnianych mieszkańców DPS.

Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach tego typu jest w większości duże lub średnie.

Osoby przewlekle psychicznie chore mają do dyspozycji miejsca w 32 mieszkaniach w Małopolsce. Nieco ponad połowę mieszkań dla tej grupy stanowią mieszkania wspomagane. Większość mieszkań przeznaczonych dla tej grupy docelowej prowadzonych jest przez gminy i miasta na prawach powiatu. Większość mieszkań znajduje się w miastach, w tym najwięcej z nich jest dostępnych w Krakowie. Wśród dostępnych w Małopolsce mieszkań dla osób przewlekle psychicznie chorych 81% jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej.

W większości mieszkań przeznaczonych dla osób przewlekle psychicznie chorych przygotowany jest indywidualny plan wsparcia, stosowane są metody ułatwiające mieszkańcom adaptację oraz przeprowadzana jest diagnoza ich potencjału i potrzeb.

W połowie mieszkań usługi są świadczone co najmniej 5 dni w tygodniu. Więcej mieszkań oferuje swoje usługi w wymiarze krótszym niż 3 godziny dziennie. W mieszkaniach przeznaczonych dla osób przewlekle psychicznie chorych najczęściej świadczona jest praca socjalna, usługi opiekuńcze oraz poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne).

Mieszkania dla tej grupy docelowej przeznaczone są również najczęściej dla osób: w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz w kryzysie bezdomności.

Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach dla osób przewlekle psychicznie chorych było oceniane najczęściej jako średnie lub duże.

Osoby opuszczające pieczę zastępczą w Małopolsce mają do dyspozycji 27 mieszkań, w tym w zdecydowanej większości mieszkania treningowe. Ponad 60% mieszkań przeznaczonych dla tej grupy prowadzi powiat. Większość mieszkań znajduje się w mieście i jest dobrze skomunikowanych z obiektami użyteczności publicznej. Znaczna część mieszkań przeznaczonych dla tej grupy znajduje się w powiecie tarnowskim.

W 68% zamieszkałych mieszkań przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców, mniej niż połowa stosuje metody ułatwiające mieszkańcom adaptację, a zaledwie co trzecie mieszkanie przygotowuje indywidualny plan wsparcia.

W przypadku 22% mieszkań nie są świadczone usługi, a w przypadku co trzeciego mieszkania są one świadczone do 5 dni w tygodniu. W większości wymiar oferowanych usług nie przekracza 3 godzin dziennie. W mieszkaniach przeznaczonych dla osób opuszczających pieczę zastępczą najczęściej świadczona jest praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne i prawne).

Mieszkania dla opuszczających pieczę zastępczą są najczęściej przeznaczone też dla osób opuszczających ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich, a także osób: w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną oraz w kryzysie bezdomności.

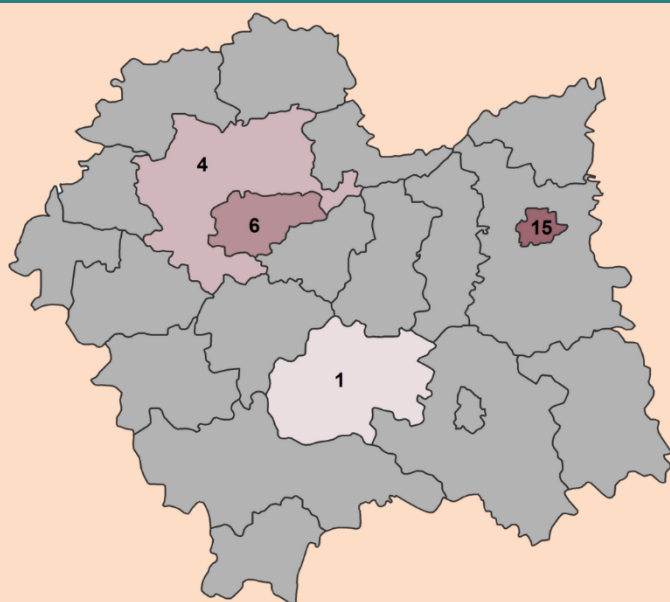
Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach dla osób opuszczających pieczę zastępczą było w większości średnie i małe.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Usamodzielniani mieszkańcy DPS

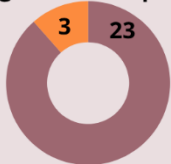
26 mieszkań

Podstawowe cechy

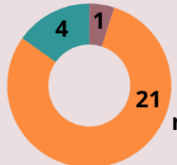
Typ mieszkania

treningowe 3   wspomagane 23

Podmiot prowadzący

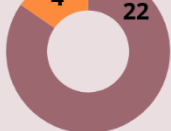
powiat 4   gmina 1

21 miasto na prawach powiatu

Lokalizacja

na terenie wsi 4   na terenie miasta 22

85% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

przeprowadza diagnozę potencjału i potrzeb

tak 25

przygotowuje indywidualny plan wsparcia

nie 15

tak 10

stosuje metody ułatwiające adaptację

tak 25

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

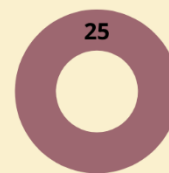
- 92% osoby z niepełnosprawnością fizyczną
- 88% osoby w podeszłym wieku
- 73% osoby z niepełnosprawnością intelektualną
- 73% osoby w kryzysie bezdomności

Zainteresowanie pobylem

małe 1   średnie 10   duże 15

Usługi

Dzienny wymiar usług

nie krótszy niż 3 godz. dziennie

Liczba dni usług w tygodniu

7 dni

25

Rodzaje usług

- 100% praca socjalna
- 100% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 100% psychologiczne
  - 60% prawne
- 84% usługi asystenckie
- 76% usługi opiekuńcze
- 60% projekty socjalne

Usamodzielniani mieszkańcy DPS w Małopolsce mają dostęp do 26 mieszkań, w tym w zdecydowanej większości są to mieszkania wspomagane.

Większość tego typu mieszkań jest prowadzona przez miasta na prawach powiatu. Znajdują się one głównie w mieście, a najwięcej z nich zlokalizowanych jest w Tarnowie. 85% mieszkań przeznaczonych dla tej grupy jest dobrze skomunikowanych z obiektami użyteczności publicznej.

We wszystkich zamieszkałych mieszkaniach dla tej grupy docelowej przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców oraz stosowane metody ułatwiające ich adaptację w mieszkaniu, a mniej niż w połowie przygotowuje się indywidualny plan wsparcia.

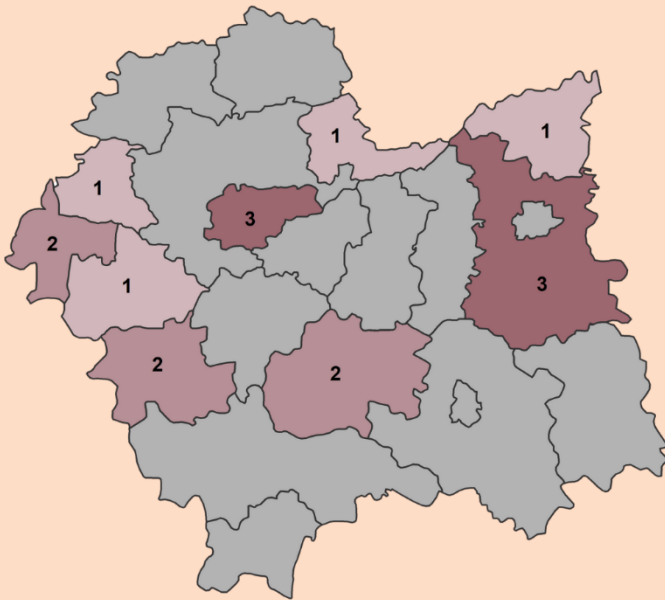
We wszystkich mieszkaniach przeznaczonych dla tej grupy usługi są świadczone 7 dni w tygodniu oraz w wymiarze co najmniej 3 godzin dziennie. Wszystkie mieszkania oferują osobom w nich zamieszkałym usługi w postaci pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, 84% mieszkań – usługi asystenckie, a 76% – usługi opiekuńcze.

Mieszkania dla usamodzielnianych mieszkańców DPS są najczęściej przeznaczone również dla osób: z niepełnosprawnością fizyczną, w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością intelektualną oraz w kryzysie bezdomności.

W ponad połowie mieszkań przeznaczonych dla mieszkańców DPS w trakcie procesu usamodzielniania zainteresowanie pobytem w mieszkaniu jest duże, a w pozostałych – średnie, z wyjątkiem jednego mieszkania cieszącego się niewielkim zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Osoby opuszczające OW, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich

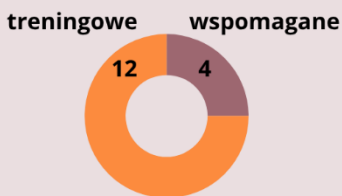

16 mieszkań

Podstawowe cechy

Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

75% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

- 48% osoby opuszczające pieczę zastępczą
- 22% osoby z niepełnospr. fizyczną
- 19% osoby z niepełnosprawnością intelektualną
- 19% osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi
- 15% cudzoziemcy

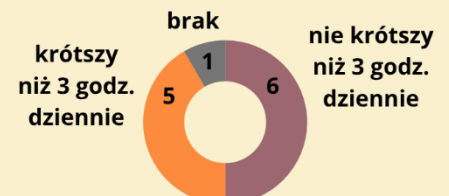
Zainteresowanie pobylem

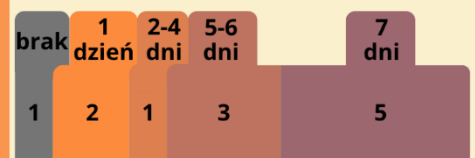
* trudno powiedzieć

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 92% praca socjalna
- 83% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 75% psychologiczne
  - 42% prawne
  - 8% rodzinne
- 25% usługi asystenckie
- 17% pomoc w usamodzielnieniu

Osoby opuszczające ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich w Małopolsce mają do dyspozycji 16 mieszkań, w tym w zdecydowanej większości mieszkania treningowe prowadzone przez gminy lub powiaty. Większość mieszkań znajduje się w mieście i jest dobrze skomunikowanych z obiektami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań dla tej grupy oferuje powiat tarnowski oraz Kraków.

W większości mieszkań dla osób opuszczających OW, zakłady poprawcze oraz schroniska dla nieletnich w Małopolsce przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb oraz stosowane są metody ułatwiające adaptację. W połowie zamieszkałych mieszkań przeznaczonych dla tej grupy przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia.

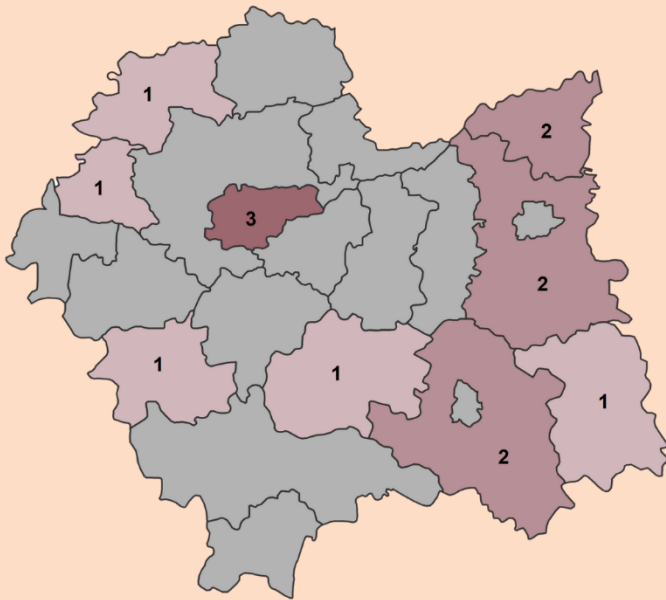
W 8 mieszkaniach usługi w mieszkaniach treningowych i wspomaganych są świadczone przez co najmniej 5 dni w tygodniu a w 6 ich wymiar wynosi co najmniej 3 godziny dziennie. Najczęściej świadczona jest w nich praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne).

Mieszkania dla tej grupy są najczęściej przeznaczone też dla osób opuszczających pieczę zastępczą, osób z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz cudzoziemców.

Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach dla osób opuszczających OW, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich jest w większości średnie i małe.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Osoby z niepełnosprawnością sprzężoną

14 mieszkań

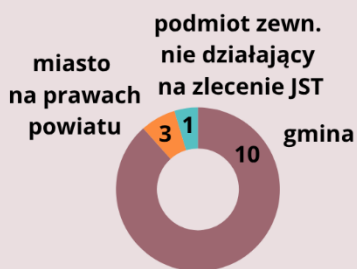

Podstawowe cechy

Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

79% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

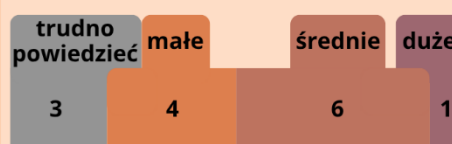
Czy podmiot prowadzący...

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

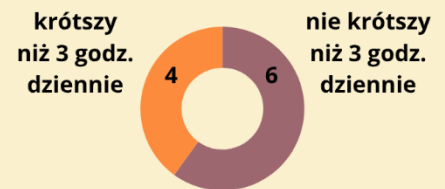
- 79% osoby z niepełnospraw. fizyczną
- 79% osoby z niepełnosprawnością intelektualną
- 57% osoby przewlekle psych. chore
- 43% opuszczający ośrodki wychow., zakł. poprawcze, schr. dla nielet.
- 43% osoby w podeszłym wieku

Zainteresowanie pobylem

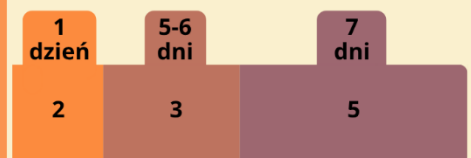

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 100% praca socjalna
- 60% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 60% psychologiczne
  - 20% prawne
- 50% usługi opiekuńcze
- 50% usługi asystenckie

Osoby z niepełnosprawnością sprzężoną mają do dyspozycji 14 mieszkań w Małopolsce, w tym ponad połowę stanowią mieszkania wspomagane. Większość mieszkań przeznaczonych dla tej grupy prowadzą gminy. Połowa mieszkań znajduje się w mieście, a połowa jest zlokalizowana na wsi. Ponad 79% mieszkań przeznaczonych dla tej grupy jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej. Najwięcej mieszkań przeznaczonych dla tej grupy znajduje się w Krakowie.

We wszystkich mieszkaniach (zamieszkałych obecnie lub w przeszłości) przygotowywany jest indywidualny plan wsparcia, a prawie we wszystkich przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców. Ponad połowa stosuje również metody ułatwiające mieszkańcom adaptację.

Większość mieszkań oferuje usługi co najmniej 5 dni w tygodniu, w wymiarze powyżej 3 godzin dziennie. W mieszkaniach najczęściej świadczona jest praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne), usługi opiekuńcze i asystenckie.

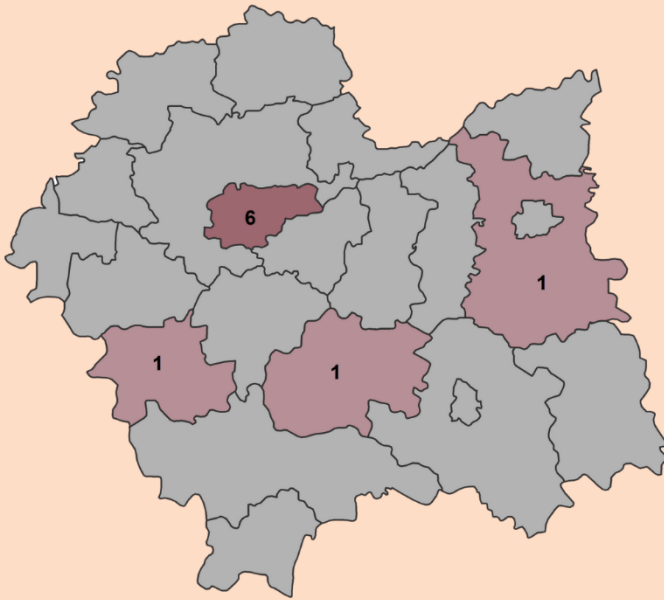
Mieszkania dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną są najczęściej również przeznaczone dla osób: z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, przewlekle psychicznie chorych, opuszczających OW, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich oraz w podeszłym wieku.

Zainteresowanie pobytami w mieszkaniach dla osób niepełnosprawnością sprzężoną jest w większości średnie i małe.

Mieszkania, w których mogą mieszkać...

Cudzoziemcy

9 mieszkań

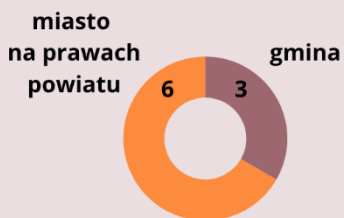

Podstawowe cechy

Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

100% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyt. publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

przeprowadza diagnozę potencjału i potrzeb	nie 1	tak 6
przygotowuje indywidualny plan wsparcia	nie 1	tak 6
stosuje metody ułatwiające adaptację	nie 1	tak 6

% mieszkań przeznaczonych również dla innych grup:

- 9 / 9 osoby z niepełnospr. fizyczną
- 7 / 9 usamodzielniani mieszkańcy DPS
- 6 / 9 opuszczający ośrodki wychow., zakł. poprawcze, schr. dla nielet.
- 6 / 9 osoby z niepełnospr. intelektualną
- 5 / 9 osoby w podeszłym wieku
- 5 / 9 osoby z niepełnospr. sprzężonymi
- 5 / 9 osoby w kryzysie bezdomności

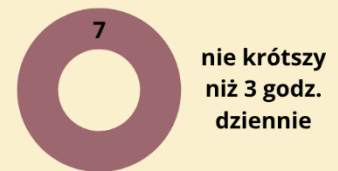
Zainteresowanie pobylem

* trudno powiedzieć

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 7 / 7 praca socjalna
- 7 / 7 poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 7 / 7 psychologiczne
  - 1 / 7 prawne
  - 1 / 7 rodzinne
- 6 / 7 usługi asystenckie
- 1 / 7 pomoc w usamodzielnieniu

W województwie małopolskim dostępnych jest 9 mieszkań dla cudzoziemców, w tym większość z nich to mieszkania wspomagane. Dwie trzecie mieszkań o tym profilu prowadzą miasta na prawach powiatu. Prawie wszystkie mieszkania dla cudzoziemców znajdują się na terenie miasta, a wszystkie w miejscach dobrze skomunikowanych z obiektami użyteczności publicznej. Znaczna część mieszkań przeznaczonych dla tej grupy znajduje się w Krakowie.

W większości mieszkań przeprowadzana jest diagnoza potencjału i potrzeb mieszkańców, przygotowany jest indywidualny plan wsparcia oraz stosuje się metody ułatwiające mieszkańcom adaptację.

We wszystkich mieszkaniach przeznaczonych dla tej grupy usługi są świadczone przez co najmniej 5 dni w tygodniu, a prawie we wszystkich przez 7 dni.

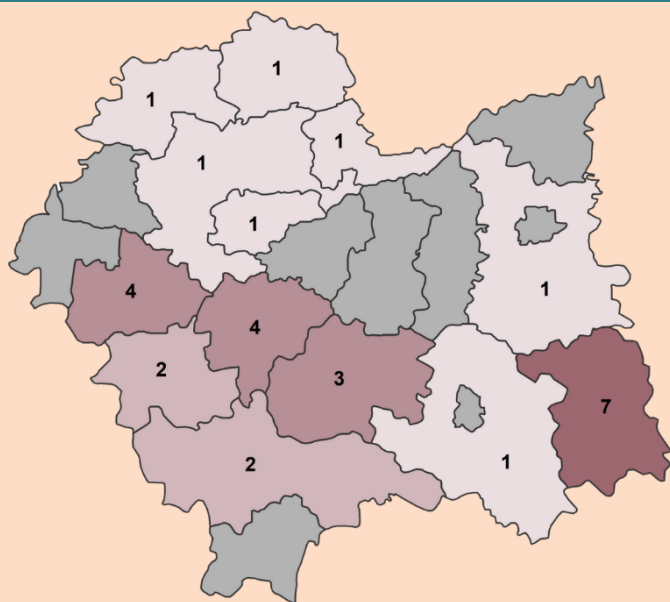
We wszystkich mieszkaniach wymiar oferowanych usług wynosi co najmniej 3 godziny dziennie. Wszystkie mieszkania świadczą pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, a zdecydowana większość także usługi asystenckie.

Mieszkania dla cudzoziemców są najczęściej przeznaczone również dla osób z niepełnosprawnością fizyczną, usamodzielnianych mieszkańców DPS, opuszczających OW, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich, a także osób: z niepełnosprawnością intelektualną, w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz w kryzysie bezdomności.

Zainteresowanie pobytom w mieszkaniach przeznaczonych dla cudzoziemców jest średnie.

Mieszkania bez profilu

29 mieszkań

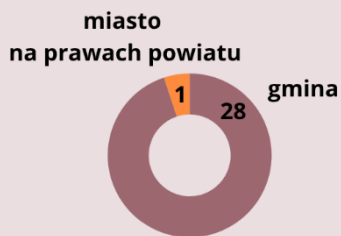

Podstawowe cechy

Typ mieszkania

Podmiot prowadzący

Lokalizacja

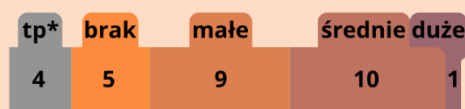
28% mieszkań jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej

Oferta

Czy podmiot prowadzący...

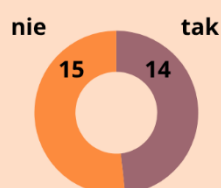

Zainteresowanie pobyt

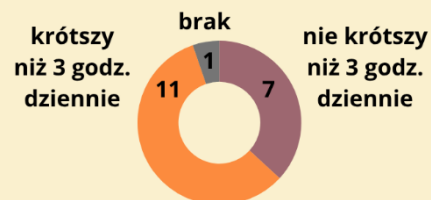
* trudno powiedzieć

Czy mieszkanie oferuje pobyt krótkoterminowy / interwencyjny

Usługi

Dzienny wymiar usług

Liczba dni usług w tygodniu

Rodzaje usług

- 89% praca socjalna
- 68% poradnictwo specjalistyczne w tym:
  - 68% psychologiczne
  - 11% prawne
- 42% usługi asystenckie
- 26% usługi opiekuńcze

W Małopolsce prowadzonych jest w sumie 29 mieszkań bez profilu, które stanowią niemal 20% wszystkich mieszkań treningowych i wspomaganych w regionie. Większość z nich (86%) to mieszkania treningowe. Prawie wszystkie mieszkania niemające profilu prowadzone są przez gminy. Zdecydowana większość tego typu mieszkań zlokalizowana jest na wsi. Załedwie niecałe 30% mieszkań bez profilu jest dobrze skomunikowanych z miejscami użyteczności publicznej, mimo że część z nich znajduje się w centrum miejscowości, co świadczy o ich lokalizacji przeważnie w peryferyjnych miejscowościach z ograniczonym dostępem do różnego rodzaju usług czy miejsc użyteczności publicznej, w tym usług w mieszkaniach.

Półowa zamieszkałych mieszkań przygotowuje dla mieszkańców diagnozę potencjału i potrzeb oraz indywidualny plan wsparcia. Mniej niż półowa także stosuje metody ułatwiające adaptację. Prawie półowa mieszkań oferuje pobyt krótkoterminowy lub interwencyjny.

Wymiar usług w mieszkaniach bez profilu jest ograniczony: w 11 na 19 zamieszkałych usługi w mieszkaniach są świadczone do czterech dni w tygodniu oraz w wymiarze do 3 godzin dziennie. W mieszkaniach tego typu najczęściej świadczona jest praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne (w tym przede wszystkim psychologiczne).

Zainteresowanie pobylem w mieszkaniach bez profilu jest w większości średnie lub małe.

Funkcjonowanie grup w mieszkaniach

Zainteresowanie zamieszkaniem w mieszkaniu

Najczęstsze profile mieszkań (liczba mieszkań)

Adaptacja mieszkańców

Jak adaptują się osoby do pobytu w mieszkaniach?

według grupy docelowej

	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze
z niepełnosprawnością intelektualną	34%		66%	
usamodzielniani mieszkańcy DPS	20%		72%	
z niepełnosprawnościami fizycznymi	38%		62%	
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	44%		56%	
cudzoziemcy	50%		50%	
w podeszłym wieku	43%		48%	
opuszczający OW, zakłady poprawcze...	45%		45%	
w kryzysie bezdomności	37%		49%	
przewlekłe psychicznie chorzy	65%		31%	
opuszczający pieczę zastępczą		52%	33%	
bez profilu	40%		40%	

Problemy w mieszkaniach

według grupy docelowej

Największe zainteresowanie dotyczy mieszkań przeznaczonych dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Najwięcej mieszkań zamieszkałych jest wśród przeznaczonych dla osób w kryzysie bezdomności, z niepełnosprawnością intelektualną, usamodzielnianych mieszkańców DPS, osób w podeszłym wieku oraz przewlekle psychicznie chorych.

Najwięcej pod względem liczby mieszkań jest tych, które nie mają określonego profilu. Kolejne pod względem liczby są mieszkania przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, usamodzielnianych mieszkańców DPS, osób w kryzysie bezdomności, osób z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną. W sumie 14 mieszkań przeznaczonych jest dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz tyle samo dla osób w kryzysie bezdomności. Mieszkań przeznaczonych tylko dla osób opuszczających pieczę zastępczą jest 12, a dla osób opuszczających pieczę zastępczą oraz osób opuszczających OW, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich jest w sumie 7. Tyle samo jest również mieszkań przeznaczonych dla innych grup, a 6 mieszkań w województwie małopolskim stanowi miejsce docelowe dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W cenie podmiotów prowadzących mieszkania, najlepiej do pobytu w mieszkaniach adaptują się usamodzielniani mieszkańcy DPS. Również bardzo dobrze przebiega adaptacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, z niepełnosprawnościami fizycznymi oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Wśród grup docelowych, dla których przeznaczona jest największa liczba mieszkań, można wyróżnić różnorodne problemy, z jakimi mierzą się mieszkańcy. W mieszkaniach przeznaczonych dla osób opuszczających pieczę zastępczą, OW, zakłady poprawcze oraz schroniska dla nieletnich, najczęściej występujące

problemy to trudności z adaptacją, problemy finansowe oraz konflikty pomiędzy mieszkańcami.

W grupie osób z niepełnosprawnościami najczęstsze problemy dotyczą adaptacji oraz konfliktów pomiędzy mieszkańcami. W mieszkaniach przeznaczonych dla osób przewlekle psychicznie chorych problemy dotyczą nieregularnego zażywania leków, konfliktów pomiędzy mieszkańcami oraz trudności z utrzymaniem czystości.

W mieszkaniach dla osób w kryzysie bezdomności oraz w mieszkaniach dla osób w podeszłym wieku najczęstsze problemy stanowią konflikty pomiędzy mieszkańcami oraz niestosowanie się do zasad obowiązujących w mieszkaniach.

Spis ilustracji

Wykresy

Wykres 1. Podmioty prowadzące mieszkania treningowe lub wspomagane, które wzięły udział w badaniu według typu (N=78).....	9
Wykres 2. Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych (N=148).....	25
Wykres 3. Średni tygodniowy wymiar usług w mieszkaniach treningowych i wspomaganych zamieszkałych w momencie badania w zależności od lokalizacji i skomunikowania z miejscami użyteczności publicznej (N=111).....	26
Wykres 4. Zainteresowanie pobytem w mieszkaniu w społeczności lokalnej w ocenie podmiotów prowadzących mieszkania (% mieszkań, N=148)	27
Wykres 5. Okres pobytu w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym (% mieszkań, N=148)	31
Wykres 6. Jak mieszkańcy adaptują się w mieszkaniach wspomaganych i treningowych (% mieszkań, N=128).....	37
Wykres 7. Planowany termin spełnienia limitu 6 osób w mieszkaniu (liczba podmiotów, N=81).....	41
Wykres 8. Trudności w realizacji standardów (liczba podmiotów, N=81)	41
Wykres 9. Ocena adekwatności limitu 3 miejsc w mieszkaniu – wytyczne EFS+ (liczba podmiotów, N=81).....	44
Wykres 10. Opinie podmiotów prowadzących na temat czynników, od których powinny zależeć standardy w mieszkaniach (liczba podmiotów, N=78).....	46
Wykres 12. Opinie podmiotów prowadzących na temat optymalnej liczby osób w mieszkaniu (liczba podmiotów, N=79).....	47
Wykres 11. Opinie podmiotów prowadzących na temat dopuszczalności lokowania mieszkania na jednej nieruchomości z placówką opieki instytucjonalnej (liczba podmiotów, N=78).....	47
Wykres 13. Optymalna liczba miejsc w mieszkaniu w opinii podmiotów a rzeczywista liczba miejsc w mieszkaniu w zależności od grupy docelowej (średnia z odpowiedzi podmiotów prowadzących mieszkania dla danej grupy)..	48
Wykres 14. Warunki uruchomienia kolejnych mieszkań w opinii podmiotów prowadzących (liczba podmiotów, N=63)	49

Wykres 15. Wsparcie potrzebne, aby prowadzić mieszkania (liczba podmiotów, N=66)	51
Wykres 16. Liczba mieszkań wspomaganych i treningowych przeznaczonych dla różnych grup beneficjentów (N=148)	52
Wykres 17. Zainteresowanie pobytem w mieszkaniu w społeczności lokalnej (% mieszkań, N=148)	53
Wykres 18. Opinia podmiotów na temat tego, czy osoby wymagające całodobowej opieki mogą być grupą docelową mieszkań wspomaganych (% podmiotów, N=78).....	56

Rysunki

Rysunek 1. Możliwość zamieszkania z małżonkiem i dzieckiem (liczba mieszkań, N=148)	32
Rysunek 2. Możliwość i warunki posiadania zwierzęcia domowego (liczba mieszkań, N=148)	33
Rysunek 3. Usługi oferowane w prowadzonych mieszkaniach (% mieszkań, N=128)	33
Rysunek 4. Zadania oraz zawód opiekuna mieszkania (% mieszkań, N=128)	35
Rysunek 5. Działania podmiotów prowadzących mieszkania treningowe i wspomagane związane ze wsparciem mieszkańców oraz zarządzaniem mieszkaniem (% mieszkań, N=128).....	36
Rysunek 6. Metody ułatwiające mieszkańcom adaptację w mieszkaniach (% mieszkań, N=128)	38
Rysunek 7. Najczęstsze problemy związane z korzystaniem z mieszkań (% mieszkań, N=128)	38
Rysunek 8. Partycypacja mieszkańców w kosztach utrzymania mieszkania, obowiązki mieszkańców i sankcje w mieszkaniach (% mieszkań, N=124)	39
Rysunek 9. Bariery utrudniające dostosowanie liczby miejsc w mieszkaniu do wymogów Rozporządzenia	43
Rysunek 10. Problemy z uruchomieniem kolejnych mieszkań (liczba podmiotów, N=61)	49
Rysunek 11. Problemy utrudniające świadczenie wsparcia (liczba podmiotów, N=54)	50

Rysunek 12. Grupy odbiorców najczęściej zainteresowane zamieszkaniem (% podmiotów, N=81).....	55
Rysunek 13. Grupy określone przez badanych jako priorytetowe z punktu widzenia prognozowanego zapotrzebowania na pobyt w mieszkaniu (% podmiotów, N=81).....	56
Rysunek 14. Warunki pod jakimi mieszkanie wspomagane może stać się docelowym miejscem do prowadzenia niezależnego życia w opinii badanych (liczba podmiotów, N=78).....	57

Tabele

Tabela 1. Liczba pokoi oraz miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych, przeciętny metraż pokoju, w tym na jedną osobę	23
Tabela 2. Wymiar usług świadczonych w mieszkaniach (% mieszkań, N=128)	34
Tabela 3. Zalety oraz ryzyka ograniczenia liczby miejsc w mieszkaniach do 3.....	45
Tabela 4. Przyczyny niskiego zainteresowania pobylem w mieszkaniu wśród społeczności lokalnej (% podmiotów, N=42)	54

Infografiki

Infografika 1. Mieszkania treningowe i wspomagane ze względu na liczbę pokoi oraz miejsc w mieszkaniu (liczba mieszkań, N=148).....	24
Infografika 2. Porównanie mieszkań treningowych i wspomaganych ze względu na podmiot prowadzący, lokalizację, profil oraz oferowane usługi (liczba mieszkań / % mieszkań).....	28
Infografika 3. Charakterystyka mieszkań na wsi i w mieście (liczba mieszkań)	30

Mapy

Mapa 1. Liczba podmiotów prowadzących mieszkania treningowe lub wspomagane w Małopolsce, które wzięły udział w badaniu (N=78).....	8
Mapa 2. Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych w Małopolsce prowadzonych przez podmioty, które wzięły udział w badaniu (N=148).....	22
Mapa 3. Liczba mieszkań treningowych (N=94) oraz liczba mieszkań wspomaganych (N=54) w Małopolsce	22

Słowniczek

Mieszkania treningowe i wspomagane – forma pomocy społecznej przeznaczona dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu między innymi na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne, bezdomność czy opuszczenie pieczy zastępczej.

Mieszkania takie mają na celu przygotować osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia przy wsparciu specjalistów (mieszkania treningowe) lub też wspierać te osoby w codziennym funkcjonowaniu (mieszkania wspomagane). Mieszkania te mogą być prowadzone przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe.

Kontrakt mieszkaniowy – porozumienie zawierane między mieszkańcem a instytucją lub organizacją prowadzącą mieszkanie treningowe lub wspomagane. Kontrakt mieszkaniowy określa prawa i obowiązki obu stron – m.in. cel i okres pobytu, zasady korzystania z mieszkania, rodzaj i zakres wsparcia, a także odpłatność za pobyt i poziom partycypacji mieszkańca w kosztach funkcjonowania mieszkania. Jeżeli kontrakt jest sporządzany, może on mieć również charakter motywacyjny, mający na celu wspólne zaplanowanie procesu usamodzielniania. Nie jest to umowa cywilnoprawna, ale dokument pomagający uporządkować zasady współpracy i wzmocnić odpowiedzialność mieszkańca za własny rozwój.

Diagnoza potencjału i potrzeb – powinien to być pierwszy etap pracy z osobą objętą wsparciem w mieszkaniu treningowym lub wspomaganim. Diagnoza polega na zebraniu informacji o sytuacji życiowej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej mieszkańca, jego mocnych stronach i trudnościach. Jej celem jest identyfikacja mocnych stron mieszkańca oraz obszarów, w których potrzebuje

pomocy – np. w zarządzaniu pieniędzmi, szukaniu pracy, kontaktach z rodziną czy leczeniu. Diagnoza tworzona jest zazwyczaj wspólnie z mieszkańcem, czasem z udziałem specjalistów. Jej wyniki stanowią podstawę do opracowania indywidualnego planu wsparcia. Diagnoza pomaga lepiej zrozumieć potrzeby mieszkańca i zaplanować działania, które będą dla niego pomocne i możliwe do osiągnięcia.

Indywidualny plan wsparcia – dokument opracowywany dla mieszkańca oraz wspólnie z nim, który określa jego potrzeby, cele oraz formy pomocy, jakie będą realizowane w trakcie pobytu w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym. Plan może obejmować różne obszary – zdrowie, zatrudnienie, edukację, relacje społeczne, zarządzanie budżetem, prowadzenie gospodarstwa domowego. Indywidualny plan wsparcia jest dostosowany do możliwości i sytuacji danej osoby. Plan ten powinien być aktualizowany w miarę zmian sytuacji mieszkańca. Jest to ważne narzędzie pomagające planować konkretne kroki i oceniać efektywność wsparcia.

Opiekun mieszkania – osoba zatrudniona przez podmiot prowadzący mieszkanie treningowe lub wspomagane, której obowiązki mogą obejmować zarządzanie mieszkaniem oraz wspieranie mieszkańców w codziennym funkcjonowaniu. Opiekun co do zasady nie mieszka z mieszkańcami, ale odwiedza mieszkanie, pomaga rozwiązywać problemy, motywuje, towarzyszy w kontaktach z instytucjami czy lekarzami. W zależności od potrzeb, może współpracować z psychologiem, pracownikiem socjalnym, terapeutą. Opiekun bywa też pierwszym punktem kontaktu dla mieszkańców w sytuacjach trudnych i dba o to, by warunki w mieszkaniu sprzyjały odpowiedniemu zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców oraz – w przypadku mieszkań treningowych – nauce samodzielnego życia.

MAŁOPOLSKA

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

Regionalny Ośrodek Polityki
Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32
30-070 Kraków

+48 12 422 06 36

www.rops.krakow.pl

@ROPS.Krakow

